

ДЕНСАУЛЫҚ

ВИЦЕ-МИНИСТР: КӨШЕДЕГІ ЖҮРІСТІ ШЕКТЕУ КЕРЕК

ҚР ДЕНСАУЛЫҚ САҚТАУ МИНИСТРІНІҢ ОРЫНБАСАРЫ КАМАЛЖАН НАДЫРОВ АЛМАТЫ ОБЛЫСЫНА ЖҰМЫС БАРЫСЫМЕН КЕЛДІ. ОЛ САПАРЫНЫҢ БАСЫН ІЛЕ, ҚАРАСАЙ, ЕҢБЕКШІҚАЗАҚ АУДАНАРЫНДАҒЫ БІРҚАТАР МЕДИЦИНАЛЫҚ МЕКЕМЕЛЕРДІҢ ЖҰМЫСЫМЕН ТАНЫСУДАН БАСТАДЫ.

Іле аудандық орталық ауруханасында Камалжан Надыров коронавирус инфекциясының (COVID-19) алдын алу және індетке қарсы тұруға қажетті ресурстарды, ұжымның індетпен күрес шараларына дайындығын тексерді. Аурухана корпустарының біріндегі індет белгілерімен жүгінген және дене қызуы көтеріліп келген пациенттерді қабылдауға арналған филтрлерді көріп, перзентхана бөлімінде жүкті әйелдерге арналған филтрлер туралы ескертуін айтты. Аудандық орталық аурухананың бас дәрігері Майра Егембердиева

вице-министрдің айтқан ескерту, ұсыныстары ескеріліп, кемшіліктерді жоюға бағытталған жұмыстар атқарылатын жеткізді. Бұдан соң министр орынбасары К. Надыров Қарасайдағы орталық аурухана мен оның инфекциялық бөлімінің жұмысымен де танысты. Қабылдау, перзентхана бөлімінде, изолятор мен филтр бөлмелерінде болып, ондағы медицина мамандарымен тілдесті. Мұнда коронавирус инфекциясымен 11 адам түскен, оның 5-еуі жазылып шыққан, қалғаны емдеу курсын қабылдауда.

Сондай-ақ, вице-министр

Еңбекшіқазақ ауданында да болып, «Көксай», «Береке», «Алтын Алма», «Алтын Адам» саяжайларының маңына қойылған блокпосттарға барды. Атқарылған шаруаларды тексеріп, ауданаралық көпсалалы ауруханада болып, олардың тындырым-ды жұмысына ризашылығын білдірді. Мекемеде халықпен байланыс барынша азайтылған. Дәрігерлердің қауіпсіздігі қамтамасыз етіліп, қажетті жағдайлар жасалған. Медицина мамандарын орналастыру үшін санаторий дайындалған, мұнда оларға демалып, ұйықтап, жұмысқа қайта кірісуге, күш жинап алуға мүмкіндіктер жасалған.

Сапар соңында К.Надыров Мемлекет басшысы мен Денсаулық сақтау министрінің қойыпотырған бастыміндеттерінің бірі медицина мамандарының еңбек жағдайының сапасын арттырып, қауіпсіздігін күшейту екенін атап өтті. Вирус жұқтырған медицина мамандарының көптігіне алаңдаған ол басшылыққа дәрігерлерді қажетті қорғаныс жабдықтарымен толық қамтамасыз етуді тапсырды.

Министрлік өкілі көшедегі қозғалыстың тым көптігіне де баса назар аударып, құзырлы орындарды жүріс-тұрысты азайту ісіне жұмылдыруға шақырды. Өз кезегінде Алматы облысындағы инфекциялық стационарлар дәрігерлеріне жақсы жағдайлар қарастырылғанын, бұл жұмыстар республиканың басқа өңірлеріне үлгі бола алатынын айтты.

ӨЗ ТІЛШІМІЗ

НЕГЕ?

РЕСМИ МӘЛІМДЕМЕ ДЕ ЖАСАМАДЫ

Соңғы жылдары Қазақтың шамына тиіп, намысын түртпектейтін мәлімдемелер азайып қалып еді. Өз жұртына өгей Тайшыбеков сияқты шетел итаршылары тәубесіне түскесін ел ішіндегі «алакәздер» де ес жиған тәрізді болған. Бала кезінде алматылық қарақөздерден жеген таяғын кек тұтып, талай мәрте Қазақстан туралы жаман сөздер айтқан Жириновский де қартайған сияқты. Бұрынғыдай емес, пәс. Сөздері де сынық. Бәлкім клоун болудан шаршады ма екен?!

Бұрын шовинистік пиғылдағы пікірлерді естісек те естімегенсіп қалушы едік. Ал, қоғам наразылығы әлеуметтік желіде бұрқырап-бұрқылдап барып басылатын. Бұл жолғы «тықыр» бұрынғыдан өзгереді болды. Бірнеше БАҚ-та жария болғанымен, қатты бір қоғамдық резонанс тудырмаған. Айтпағымыз, Қытайдың www.sohu.com сайтындағы «Қазақстан неге Қытайға оралуға тырысады?» атты мақала жайында. Мақала – автордың жеке пікірі, редакцияның көзқарасы емес деп құтылуға келмей қалған сыңайлы. Себебі, [Sohu.com](http://sohu.com) қытайдағы белді, оқырманы көп, мазмұнды сайт. Ондағы шыққан әр материал компартияның жімі бақылауы және рұқсатымен ғана оқырманға жол тартса керек. Әсіресе, көмескі беттері көп Қытай тарихына қатысты дүниені жарияларда «бір шоқып, екі қарағаны анық». Бұл державаларға тән тамырын басып көру әдісі. Яғни, ұлттық, елдік намысқа тиетін мәлімдеме арқылы ары қарайғы жұмыс ретін оңшап алатын жымысқы саясат. Мақаланы оқыдық, мәніне үңілгендей болдық. Әр жерден жұлып алынған материалды тарих жөніндегі білімі таяз, ұлан-байтақ жерге қызыққан

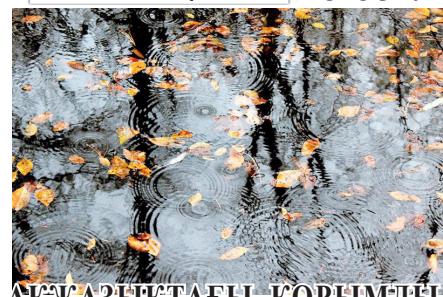
бір қытайдың сандырағы дерсіз. Оның үстіне, «тарихи зерттеуінде» автор Тәуелсіздік жылдары Қытайдың Қазақстанға салған инвестицияларына да көбірек тоқталып, осы күндері біздің арқамыз дегенді емексітіпті.

Коронавирусынан ес жиып, маңайына қарауға енді мұрсаты болған шығыс көршінің елшісі Қазақстанның Сыртқы істер министрлігіне шақыртылды. Аталмыш ведомство таратқан ақпаратқа сүйенсек, Министр Мұхтар Тілеуберді онсыз да жөңсіз мәлімдемелермен танылып жүрген Қытай елшісіне көршіні қалай сыйлау керегі туралы «ақылын» айтып жіберген көрінеді. Бейжіңдегі елші де қарап қалмай, ҚХР Сыртқы істер министрлігіне нота жолдаған. Бұл енді дипломатиялық протоколға байланысты дүниелер.

Бізге мемлекет мүддесі табанға түсіп жатқанда құзырлы орындардың үнсіз қалмағаны керек. Тәуелсіздік деген ұғымның мәнін оның әр азаматы осындайда сезіне алады. Бұған әлеуметтік желіде «сауап болыпты» десіп, бір-бірін құттықтап, қазақ дипломатиясының «кішкентай» жеңісіне балап жатқандар күү.

Тілеубердінің тілеуін көп тілеп отыр. Бұған дейінгі көпвекторлы сыртқы саясаттың нәтижесінде әр мықтыға бір жалпақтап, қырын қараса ығып қалатын уақыт өтіп бара жатқандай. Енді елді табалағысы келгендер аяғын аңдып басатын шығар? Бірақ, қытайлық тарап бұған жауап қатпады. Бұл сонда менсінбеушілік пе, әлде өз айыбын мойындамаушылық па? Тіпті, бас елшісі де болған жайтқа байланысты ресми мәлімдеме жасамады. Неге?

А.НАЗЫМҰЛЫ.

РАМАЗАН

БАС МҮФТИДІҢ МӘЛІМДЕМЕСІ

ҚАЗАҚСТАН МҰСЫЛМАНДАРЫ
ДИНИ БАСҚАРМАСЫ РАМАЗАН
АЙЫНЫҢ БАСТАЛАТЫН КҮНІН
БЕЛГІЛЕДІ. ОРАЗА КЕСТЕСІ
ШАРИҒАТ ПЕН ҒЫЛЫМИ НЕГІЗГЕ
СҮЙЕНІП ЖАСАЛҒАН. «ҰЛТТЫҚ
ҒАРЫШТЫҚ ЗЕРТТЕУЛЕР МЕН
ТЕХНОЛОГИЯЛАР ОРТАЛЫҒЫ»
МЕКЕМЕСІНІҢ АҚПАРАТЫ
НЕГІЗГЕ АЛЫНҒАН.СОҒАН САЙ
ОРАЗАНЫҢ АЛҒАШҚЫ КҮНІ 24
СӘУІРГЕ БЕЛГІЛЕДІ.

Орталық коммуникациялар қызметінде өткен брифингте Бас мүфти Наурызбай қажы Тағанұлы биылғы рамазан оразасы туралы нақты ақпараттарымен бөлісті. Өсіресе, карантин кезінде кімдерге ораза ұстамаса болатынын мәлімдеді. «Шариғат бойынша балиғатқа толған, ақыл-есі дұрыс әрбір мұсылманға Рамазан айында ораза ұстау – парыз. Алайда,

жолаушыларға, сырқаттанған немесе денсаулығы нашар адамдар ауруының асқынуынан қауіптенсе және сенімді дәрігер ұзақ уақыт бойы ашығудан денсаулығы күрт нашарлап кетуі мүмкін деген шешім қабылдаса, сондай-ақ жүкті немесе омырауда баласы бар әйелдерге ораза тұтуды кейінге қалдыруға

шариғат рұқсат береді» – деді ҚМДБ Төрағасы Наурызбай қажы Тағанұлы. Сондай-ақ, Бас мүфти еліміздегі төтенше жағдайға байланысты қасиетті Рамазан айында індеттің таралуының алдын алу мақсатында карантин мерзімінде тарауық намазы мешіттерде жамағатпен оқылмайтынын мәлімдеді. «Әркім тарауық намазын өз шаңырағында отбасы мүшелерімен оқуына кеңес береміз. Біз осылай оқшаулану арқылы жұқпалы індетті жеңеміз. Жұқпалы індеттің таралуының алдын алу мақсатында мешіттерде, дәмханаларда, қоғамдық орындарда т.б. мекемелерде жиналып ауызашар беруді уақытша тоқтатуға шақырамыз. жиналмауға үндейміз», - деді Мүфти.

Сонымен бірге ТЖ кезіндегі қайтыс болған адамға берілетін қырқы, жетісі, жылдығы сияқты шараларды жасамауға шақырды. Осының бәрі азаматтардың қауіпсіздігі үшін екенін еске салды.

Айта кету керек, ҚМДБ халықты дінге қатысты сұрақтарды www.muftyat.kz сайтынан алуға, жалған ақпараттар мен нақтыланбаған пікірлерге ермеуге шақырды.

«АЛАТАУ-АҚПАРАТ»

ІНДЕТ

ЖЕТІ АДАМ КОРОНАВИРУСТАН АЙЫҚТЫ

Алматы облысы әкімінің баспасөз қызметі хабарлауынша, Қарасай ауданы Қаскелең қалалық инфекциялық ауруханасынан тағы бір адам емделіп шықты.

Айта кетейік, 1952 жылы туған Жамбыл ауданының тұрғыны ауруханаға 30 наурыз күні түскен еді. Онымен қарым-қатынас жасаған адамдардың барлығы анықталып, дәрігерлер бақылауына алынды. 14 сәуірде сырқаттан қайталай алынған вирусологиялық анализ қорытындысы теріс нәтиже көрсетті. Қазір оның жағдайы жақсы, шағымы жоқ.

Еңбекшіқазақ ауданында коронавирус диагнозымен тіркелген алғашқы науқас ауруханадан шығарылды. Ол – облыс бойынша аталған індеттен жазылған 7-ші адам.

59 жастағы азамат Еңбекшіқазақ ауданы Есік қаласының тұрғыны. Ол 26 наурызда Өзбекстанда үйлену тойында болған. 28 наурызда шұғыл медициналық көмек бригадасымен бірге Еңбекшіқазақ ауданы, Бәйдібек би ауылындағы ауылдық аурухананың обсервациялық бөліміне жеткізілген. Науқаспен қарым-қатынас жасаған 13 адамнан ауруханада вирусологияға талдау алынып, барлығының нәтижесі теріс болып шықты.

Науқасқа 14 сәуірде қайта жасалған талдау қорытындысы теріс нәтиже көрсетті. Пациенттің шағымы жоқ, жағдайы қанағаттанарлық.

Сонымен өңір бойынша коронавирустен жазылғандар саны 7 адам болды.

zhetsu.gov.kz.

САЯЖАЙ

КАРАНТИНГЕ АЛЫНДЫ

Алматы облысында ко-ронавирус инфекциясын өршітпеу мақсатында 4 саяжай массиві карантинге жабылды. Coronavirus2020.kz сайтындағы мәліметке қарағанда бұл саяжай-ларда коронавирус жұқтырған 9 адам тіркелген.

«COVID-19» диагнозы расталған 11 науқаспен байланыста болған азаматтар провизорлық госпитальға жатқызылып, олардан сол мезетте КВИ сараптамасы жасалынған болатын. Нәтижесінде 9 адамның вирус жұқтырғаны анықталды. Облыстық штабтың келісімімен Еңбекшіқазақ ауданындағы бірден төрт саяжай массиві – «Алтын адам», «Көксай», «Алтын алма» және «Береке» карантинге жабылғаны белгілі болды.

Облыс әкімінің тапсырмасымен саяжай аумағындағы тұрғындардың тізімі жасалып, қажетіне қарай олардың азық-түлікпен және қызмет түрлерімен қамтамасыз етілу жұмыстары жалғасуда.

ӨЗ ТІЛШІМІЗ

ҚҰҚЫҚ

Алматы қаласы маңында орналасқан блок бекетті бұзып өтпек болған азамат ұсталды. Оның бұл әрекеті ТЖ режимін бұзу ретінде саналып, жауапкершілікке тартылды.

ТӘРТІП БҰЗҒАНДАР ЖАЗАЛАНДЫ

Алматы облысы аумағы болып саналатын орында Bentley маркалы автокөлік жүргізушісі өрескел әрекет көрсеткен. 35 жастағы элиталық автокөлік иесі және жолаушысымен бірге әлеуметтік желі қолданушыларына өздерінің қаншалықты "мықты" екенін көрсетпек болған. Әрі сол әрекетін әлеуметтік желіге жариялаған. Қасындағы отырған азамат тәртіп бұзушылықты әдейі видеоға жазған. Видеода олардың блок-бекет қойылған аумақтан өтіп бара жатқанын, күзетте тұрған полиция қызметкерлерінің жылдам жүрістегі машинадан ығысып қалғанын көруге болады.

Облыстық полиция департаменті «Төтенше жағдай режимін бұзу дерегі бойынша Bentley маркалы автокөлігінің 1985 жылғы жүргізушісі және көліктегі 1990 жылғы жолаушы анықталды. Олар осы оқиғадан кейін Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодекстің 476-бабы бойынша әкімшілік жауапкершілікке тартылды», – деп хабарады. Сондай-ақ, ереже бұзған екеуге қатысты істің сотқа жіберілетіні мәлім болды.

Айта кетейік, облыс көлемінде карантин және ТЖ режимін бұзғандар әрекетінің ауыр-жеңілдігіне байланысты заң бойынша жауапкершілікке тартылуда.

«АЛАТАУ – АҚПАРАТ»

НОВОСТИ

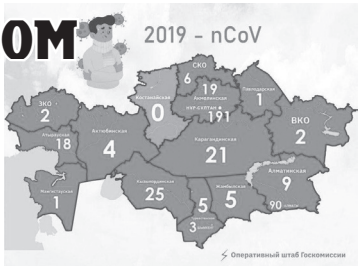
В КАЗАХСТАНЕ ЗАРЕГИСТРИРОВАЛИ ЕЩЕ 88 СЛУЧАЕВ ЗАРАЖЕНИЯ КОРОНАВИРУСНОЙ ИНФЕКЦИЕЙ, ПЕРЕДАЁТ «АЛАТАУ» СО ССЫЛКОЙ НА ОПЕРАТИВНЫЙ ШТАБ ГОСКОМИССИИ.

1179 - ЧИСЛО ЗАБОЛЕВШИХ КОРОНАВИРУСОМ В КАЗАХСТАНЕ

По состоянию на 10:25 14-ого апреля, в стране зарегистрировано 88 новых случаев инфицирования коронавирусом, из них:

- В Нур-Султане – 4,
- В Алматы – 75,
- В Шымкент – 1,
- В Карагандинской области – 1,
- В Атырауской области – 1,
- В Жамбылской области – 3,
- В Туркестанской области – 3.

Всего по состоянию на 09:00 14-ого апреля, в стране подтверждены 1179 случаев регистрации коронавируса.

ПРИБЫВШИХ ИЗ ОАЭ В ТАЛДЫКОРГАН, ОТПРАВИЛИ ДОМОЙ

135 соотечественников, доставленных в Талдыкорган, возвращаются по месту жительства, передает «Алатау».

Из 135 доставленных в Талдыкорган и Текели по 10 жителей из Костанайской и Павлодарской, 9 – Алматинской, 8 – Восточно-Казахстанской, 6 – Актыбинской, 5 – Ақмолинской, 4 – Жамбылской, по 2 – Западно-Казахстанской, Мангистауской, Кызылординской, по 1 – Карагандинской, Туркестанской областей, а также из городов Алматы – 31, Шымкент – 16, Байконур – 1.

В оперативные штабы соответствующих областей и городов предоставлена информация о прибывающих гражданах, приняты соответствующие меры. Сегодня все 135 граждан на специальном автотранспорте отправлены по месту жительства.

Сообщаем: ранее прибывшие 135 соотечественников, которые были изолированы в специально отведенных местах в городах Талдыкорган и Текели, сегодня стали возвращаться в населенные пункты по месту жительства.

До прибытия в Казахстан все они несколько дней находились на карантине в ОАЭ, по приезду у каждого были взяты анализы на наличие коронавирусной инфекции. Результаты оказались отрицательными.

Теперь по поручению акима области проводится работа по бесплатной доставке всех этих граждан домой.

КАК ОБУЧАЮТСЯ ШКОЛЬНИКИ ВО ВРЕМЯ ЧП?!

Об этом рассказала Майгуль Омарова, руководитель Управления образования Алматинской области, передает «Алатау».

"В области насчитывается 411 036 учащихся в 760 школах региона. При переходе на дистанционное обучение, по поручению акима Алматинской области Амандыка Баталова, мы произвели анализ по всем школам и ученикам. Результаты показали, что 91 процент школьников обеспечен соответствующей техникой. Здесь речь идет не только о персональных компьютерах, но и о ноутбукх, планшетах и смартфонах. То есть они имеют доступ к Интернету. Но мы должны охватить всех учеников, поэтому 10 461 компьютер из числа имеющихся в наличии в школах были выданы во временное пользование ученикам.

Всего в области 81 школа перешла на обучение 53 610 детей по Интернету. 249 школ с охватом 47 078 детей используют эфиры республиканских и регионального телеканала. При этом обратная связь с учениками осуществляется через волонтеров. Остальные 430 школ используют оба варианта с периодическими изменениями", - отмечает Майгуль Омарова.

Курднелик

Преподавателям

Получите доступ к персональным технологиям автоматизации учебного процесса, инструментам онлайн-обучения и современным способам оценки результатов.

Подробнее

Преподавателям

Преподавателям

Преподавателям

Преподавателям

Преподавателям

Преподавателям

Преподавателям

Преподавателям

Преподавателям

Преподавателям

Преподавателям

Преподавателям

Преподавателям

Преподавателям

Преподавателям

Преподавателям

Преподавателям

Преподавателям

Преподавателям

Также отмечается, что учебный процесс находится на постоянном контроле. С педагогами ведутся консультации, родителям также оказывается вся необходимая поддержка.

На 40,8 миллиона тенге было закуплено 159 персональных компьютеров до 1 апреля, дополнительно подана заявка на сумму 238,9 миллиона тенге на покупку 1409 ПК. 18 370 школьников из семей, получающих адресно-социальную помощь, 12 373 ребенка из многодетных семей, 1823 детей-сирот получили технику для дистанционного обучения.

Помимо обучения через Интернет, школьники имеют возможность обучаться по телеканалам "Ел арна" и "Балапан". Региональный телеканал "Жетысу" ведет ретрансляцию занятий.

«ALATAY-AQPARAT»

ЭКОНОМИКА

ДОБЫЧА НЕФТИ БУДЕТ СОКРАЩЕНА

ОПЕК+ принимает решение сократить добычу нефти на 10 миллионов баррелей в сутки. Соглашение, в котором участвуют в общей сложности 23 страны, предусматривает сокращение на 9,7 млн. баррелей в день в период с мая по июнь, передает «Алатау».

После четырехдневных переговоров члены Организации стран-экспортеров нефти и их союзников (ОПЕК+) подписали соглашение о сокращении добычи нефти на 9,7 млн. баррелей в день в попытке расширить рынок сбыта.

«Сейчас мы объявляем о подписании исторического соглашения о сокращении добычи примерно на 10 миллионов баррелей нефти в день членами ОПЕК+ с 1 мая 2020 года», - написал министр нефтяной промышленности Кувейта в своем аккаунте в Twitter Халед Али Аль Фадхель. Это заявление было также подтверждено министерством нефтяной промышленности Ирана.

Согласно пакту, Мексика сократит свое производство на 100 000 баррелей в день, что меньше, чем первоначально ожидалось, - такую информацию подтвердило министерство энергетики латиноамериканской страны.

В четверг группа уже пыталась достичь соглашения, но ей это не удалось, поскольку она не нашла консенсуса с Мексикой, которая не согласилась с предлагаемыми условиями.

Напомним ранее а именно 6 марта, члены пакта ОПЕК+ не смогли прийти к соглашению о дальнейшем сокращении добычи нефти на 1,5 миллиона баррелей в день в ответ на сокращение мирового спроса на углеводороды из-за пандемии covid-19.

мии covid-19.

В результате с 1 апреля все обязательства сторон соглашения об ограничении производства топлива были отменены. Со своей стороны, в ответ на провал пакта Саудовская Аравия произвела самое резкое снижение официальных цен как минимум за 20 лет и сообщила покупателям, что увеличит добычу нефти до 2 миллионов баррелей в день.

Этот шаг в Эр-Рияде вызвал резкое падение цен на нефть, что привело к обвалу финансовых рынков во всем мире.

«ALATAY-AQPARAT»

ПРИЁМ

УЧЕТНО-КОНТРОЛЬНАЯ МАРКА - ЗАЩИТА АЛКОГОЛЬНОЙ ПРОДУКЦИИ ОТ ФАЛЬСИФИКАЦИИ

Рынок подакцизной продукции имеет свои особенности, которые сложно контролировать, и характерной чертой данного рынка является наличие теневого производства. Криминальный оборот несанкционированной алкогольной продукции наносит существенный ущерб экономике государства, ставит под угрозу плановый выпуск легальной продукции, дискредитирует деловую репутацию производителей, способствует развитию недоверия к потребительскому рынку в среде пользователей. Для пресечения незаконного производства алкогольной продукции и увеличения объемов легального производства государством внедрена система контроля над производством и оборотом алкогольной продукции с использованием учетно-контрольных марок (далее по тексту – УКМ). Целью данной системы является защита легальной продукции от фальсификации, легализация значительной части теневого сектора алкогольного рынка и максимальное поступление налогов в бюджет.

В соответствии с п.8 ст.1 Закона РК «О государственном регулировании оборота этилового спирта

и алкогольной продукции» от 16 июля 1999 года учетно-контрольная марка – специальная разовая наклейка с необходимыми элементами защиты установленной формы и содержания, несущая в себе информацию, предназначенную для идентификации алкогольной продукции (кроме виноматериала, пива и пивного напитка) с целью учета и осуществления контроля за ее оборотом (кроме экспорта). Различные характеристики УКМ, начиная с их дизайна и завершая средствами защиты и материалами, периодически меняются. Целью такого подхода является стремление и необходимость защиты подакцизной продукции от фальсификации. Главный принцип работы предприятия, осуществляющего выпуск УКМ, которым является РГП «Банкнотная фабрика Национального банка Республики Казахстан» - это отсутствие всякой публичной информации об изготовлении данного вида полиграфической продукции. Предприятие соблюдает множество требований по безопасности, защите от краж и утечке информации. Расходные материалы (бумага, краска и др.) подлежат строгому учету и контролю. РГП «Банкнотная фабрика Национального банка Республики

Казахстан» оснащена специализированным дорогостоящим оборудованием и работает с использованием закрытых секретных технологий. Это направление в полиграфическом производстве максимально изолировано и доступ к нему имеет ограниченный круг лиц. В практике четко разграничена доступность идентификации защитных элементов, которые можно определить тремя способами:

- а) визуально и сенсорно;
- б) с помощью простых приборов (лупы, ИК- или УФ-лампы, сканера, электрического тестера);
- в) дорогостоящими узкоспециализированными анализаторами.

Таким образом, система контроля над оборотом алкогольной продукции с использованием УКМ позволяет:

- создавать экономические условия для производства качественной, конкурентоспособной продукции на основе полной легализации алкогольного рынка и повышения экономической эффективности деятельности отечественных товаропроизводителей;
- совершенствовать систему контроля за оборотом алкогольной продукции и сбором соответствующих налогов в бюджет посредством введения информационной системы учета и контроля за оборотом алкогольной продукции и других мер организационного характера;
- развить необходимую инфраструктуру информационно-технологического обеспечения контролирующих служб;
- легализовать алкогольный рынок и, соответственно, увеличить ежегодные поступления в бюджет.

Д. СЕРГАЗИЕВА,
ведущий эксперт ИСЭ
по Алматинской области.

СІЗ НЕ ДЕЙСІЗ?

ЖЫР БОЛҒАН ИНТЕРНЕТ

Студенттер мен оқушыларды қашықтықтан оқыту басталғалы ел ішінде бірнеше проблема қатар көрінді. Әсіресе, интернеттің жетіспеушілігі аталмыш үдерісті тіптен қиындатты. Әлеуметтік желілерде тау басынан интернет іздеп, сабақтарын сонда оқыған бір топ жастың видеосы тарады. Басында мұны солтүстіктің шалғай ауылдарының бірі болар деп топшылағанбыз. Сөйтсек, дәл іргеміздегі Кербұлақ пен Панфилов ауданындағы жағдай болып шықты.

Тау төбесінен интернет іздеуге мәжбүр болғандар ТЖға байланысты ауылдарына қайтқан студенттер болып шықты. Карантин басталып оқуларына қайта алмай қалған тәлімгерлер сабағын ақсатпас үшін амалсыз осы қадамға барған. Олардың тау басындағы азынаған жел мен қолайсыз ауа райына қарауға мұршасы жоқ. Онлайн сабаққа қатысып, тапсырма орындамаса, сабаққа келмеген болып есептеледі. Яғни, оқу орындары жастардың басындағы мәселелерге түсіністік танытуға асықпай отырған сыңайлы. Қашықтықтан оқыту процесі шағын ауылдарға көңіл бөлінбей отырғанын тағы бір мәрте дәлелдеді. Осы жайтқа байланысты түсінік берген қос ауданның әкімдігі де болған жайтты жоққа шығармады. Мәселен, Кербұлақ ауданы бойынша: «Алматы облысы Кербұлақ ауданы Жайнақ батыр ауылдық округіне қарасты Қарымсақ ауылында 563 тұрғын бар.19 студент төтенше жағдайға байланысты үйлеріне оралды. Халық санының аз болуына және ауылдың таулы аймақта орналасуына байланысты Қарымсақ ауылында байланыс жүйесі орнатылмаған. Бұл мәселе бойынша, «Қазақтелеком» және «Кар-Тел» Beeline АҚ басшылығына ұялы байланыс антеннасын орнатып беруін сұрап хат жолданды. Ал, оған дейін, аудан әкімі Қарымсақ ауылының студенттерімен және ата-аналарымен кездесіп, мәсе-лені шешудің басқа да бірнеше жолын қарастыруда» – делінген арнайы хабарламада. Ал, Панфилов ауданы әкімінің баспасөз хатшысы Нұрбол Ханағаттың айтуынша, Сарытөбелік студенттердің мұндай әрекетке баруы ауылда интернеттің жоқтығы. Ал, оның қашан шешілетіні әзірге белгісіз. Осыдан сәл ілгері мектеп оқушыларының онлайн сабақ оқуы да «жырға» айналып, ақыры Білім және ғылым Министрлігі бұл үдерістен бас тартқан болатын.

Биыл интернеттің пайда болып, адамзат өміріне енгеніне отыз бір жыл. Ғаламдық желіні өміріміздің ажырамас бөлігіне айналып кеткендігін жасыра алмаймыз. Оған деген қажеттілік күннен-күнге артуда. Firngom.kz сараптамасы бойынша, республикада жылдамдығы жоғары интернетке қо-

сылушылардың саны жағынан Алматы облысы үздік үштікке енген. Бірақ, соған қарамастан интернеттің баяулығы, байланыс желілерінің әлсіздігі сияқты мәселелер әліде сақталуда. Әсіресе, аудан орталығынан алыс ауылдарда байланыс мүлдем нашар. Өңіріміздегі Алакөл, Сарқан, Ақсу аудандарының шалғай елді мекен тұрғындары интернет түгілі ұялы байланыс қызметіне әрең қол жеткізіп отырғандықтарын жеткізді. Сарқан ауданына қарасты Қарабөгет ауылының тұрғыны Тауфиық Ахат ауылында интернетке шығуға мүмкіндік аз екендігін айтады. Интернетке кіру үшін ауыл сыртына немесе биік жерге шығу керек. Ал іргелес жатқан халқы көп шоғырланған Қойлық ауылында интернет қиындық тудырып отырған жоқ.

Қазақстан билігі интернетті дамыту ісін соңғы он жыл ішінде қарқынды қолға ала бастады. Соңғы жылдары арнайы «Цифрлы Қазақстан» Мемлекеттік бағдарламасы қабылданғаны белгілі. Бағдарламаның басты мақсаты Қазақстанды толықтай интернетпен қамтамасыз ету. Аталмыш жобаның игілігін Жетісу жұрты да біртіндеп көруде. «Қазақтелеком» АҚ Алматы облысының барлық аудан орталығын талшықты-оптикалық байланыс желісіне қосқан. Басайта кету керек, жылдам интернеттің мүмкіндігін өңірде тек аудан, қала орталықтары және оған іргелес жатқан ауылдар ғана пайдалануда. Ал, жоғарыдағы Сарытөбе тектес орталықтан алыс жатқан не тұрғын саны аз ауылдар болашақтан ғана үмітті. Биыл жыл соңына дейін «Қазақтелеком» АҚ Алматы облысындағы 161 алыс елді мекенге талшықты-оптикалық байланыс желісін іске қоспақ. Мұнда тек Алматы облысы ғана емес елдің мыңнан аса ауылы заманауи телекоммуникацияның пайдасын көреді деп жоспарлануда. Жыл басында Цифрлық даму, инновациялар және аэроғарыш өнеркәсібі министрі Асқар Жұмағалиев Қазақстанды интернетке толықтай қолжетімді ету екі кезеңнен тұратынын айтқан болатын. Бірінші кезең – талшықты-оптикалық желілерді салу. Екінші кезеңде – LTE (4G) мобильді байланыс желісін дамыту арқылы 3 143 ауылды интернетпен

қамтылмақ. Министрдің сөзіне сенсек, тұрғындардың саны 50-ден жоғары мыңға жуық ауыл да интернет игілігін көреді. Осылайша, атқарылған жұмыстардың нәтижесінде 2022 жылдың соңына дейін ел тұрғындарының 97 пайызы кең жолақты интернет желісімен қамтылатын болады.

Үкіметтегілер осылай барлығын «қарық» қылып тастағанда <https://dialog.egov.kz> үкіметтік порталының ашық диалог платформасына мобилді операторлар қызметіне шағымданған мыңдаған арыз-шағым түскен. Оның ішінде жуық арада 5G интернетін қосамыз деп отырған Алматымен іргелес Талғар, Қызыл-қайрат елді мекендерінің тұрғындары да бар. Көпшілік арыздарында операторларды алған ақшаларына сай қызмет көрсетпей отыр деп айыптайды. «Цифрлы Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасы және оған бөлінген миллиардтаған қаржы, «Смарт қала» жобасы сияқты бюджет ақшасына игерілетін жұмыстар реті жақын уақытта өзін ақтайды деп дөп басып ешкім айта алмайды. Әлеуметтанушылар бюджет ақшасын «Смарт қала» сияқты қазірше аса қажетті емес жобаларға жұмсауды құп көрмейді. Есесіне, интернет байланысы жетіспейтін ауылдарға жұмсау керек деп есептейді.

Алда жазғы сессия жақындауда. Егер, интернет жетіспеушілігінен студенттер емтихан тапсыра алмаса, жағдай тіпті де күрделеніп кетуі мүмкін. Мұнда тек екі ауылдағы студенттер жайына куә болып отырмыз. Ал еліміз бойынша қаншама тәлімгер интернет байланысының нашарлығынан сабақтан қалуда?! Алматы облысында карантин жарияланады деген хабар шығысымен кейбір студенттер қаладағы, не ұялы байланысы жақсы жердегі туысқандарының үйін паналауда.

Қалай дегенмен, осы жолғы COVID–19 індеті елдегі қордаланған әлеуметтік мәселені біліктің алдына қойды. Індет биылғы және болашаққа жоспарланған біраз шаруаны кейінге шегеретін түрі бар. Өкініштісі, елдің әлауқатын көтеруге бағытталған кей бағдарламалар індет тасасында қалып қояма дейсің. Ал бұған сіз не дейсіз?!

А.НАЗЫМ.

АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ

Көктем – ертеңгі егіннің берік негізін қалауға қамданатын қарбалас шақ, дала төсінің дүбірге толатын кезі. «Көктемнің бір күні – жылға азық» деп түсінетін диқандар уақыттан ұтуға ұмтылып, егіс жұмыстарына ерекше екпінмен кірісіп кеткен.

ДАЛА ТӨСІ ДҮБІРГЕ ТОЛЫ

Бүгінде аймақта ауыл шаруашылығы дақылдарының егістік көлемі 1 млн. гектарға жуықтады. Ауыл шаруашылығы дақылдары алқаптарының көлемі өткен жылмен салыстырғанда 4,9 мың гектарға ұлғайып, 966,5 мың гектарды құрады. Облыстық ауыл шаруашылығы басқармасы берген мәліметке сүйенсек, көктемгі дала жұмыстары 10 наурызда бас-талып, қазіргі күні өңір бойынша 157,4 мың гектар жер жыртылған.

Мәселен, Қапшағай өңірінде биыл 13666 гектар егістік алқабы игерілмек. Оның ішінде 8448 гектары суармалы жер. Бұл жоспар өңірдің әлеуметтік-экономикалық кешенді бағдарламасына сәйкес жасалған. Қапшағай қаласы әкімі баспасөз қызметінің мәліметінше, 2020 жылғы жоспар бойынша дәнді дақылдар 4297 гектарға, оның ішінде, жаздық арпа 3941 гектарға, дәндік жүгері 356 гектарға, майлы дақылдар 4062 гектарға,

Барлығы 51,0 мың гектарға дән егілсе, оның 36,6 мың гектары масақты дәнді дақыл (арпа мен бидай - 21,5 мың га, жаздық дақыл – 15,1 мың га), 3,3 мың гектары дәнді дақыл (мақсары – 3,3 мың га), 2,3 мың га картоп, 4,7 мың га көкөніс (пияз, сәбіз, қызыл қызылша, редис, салаттар), 0,2 мың га бақшалық (асқабақ, қарбыз) және 4,9 мың га мал азығы дақылдары (бір және көпжылдық). Мұнымен қоса 109,6 мың га күздік дақылдар (бидай – 97 мың га, арпа – 12,4 мың га) себіліп, 223,2 мың тонна тұқым салынды.

картоп 350 гектарға, көкөністер 1745 гектарға, бақша дақылдары 190 гектарға, қант қызылшасы 867 гектарға, мал азығы өнімдері 2155 гектарға себіледі.

Қазіргі таңда ауылшаруашылық тауарын өндірушілермен 2020 жылдың егістігіне қажетті сапалы тұқымдар егілуде.

Айта кетейік, көктемгі егіс жұмыстары облыс басшылығының тұрақты бақылауына алынған және бұл жұмыстарды 25 мамырға дейін аяқтау көзделуде.

ӨЗ ТІЛШІМІЗ

САЯСАТ

ОНЛАЙН ФОРУМЫ ӨТТІ

Бүкіл әлемді алаңдатқан коронавирус індеті әлемдік бұқаралық ақпарат құралдарындағы әріптестердің де күн тәртібіне айналды. Анадолы Спорт журналистер қорының (ASGD) ұйымдастыруымен, Түркияның Бұрса, Коджаели, Адана, Сакария, Чорум, Карабук қалалары мен Қазақстан, Солтүстік Кипр, Германия, Франция, Голландия елдеріндегі журналистер онлайн форум өткізді.

Жиында БАҚ өкілдері COVID-19 вирусының өз елдеріне әсері, журналистиканың төтенше жағдайдағы жұмысы, қауіпсіздік шаралары, аурудың алдын алу жайлы ой бөлісіп, пікір алысты.

Өз баяндамасында Түркітілдес журналистер қорының президенті Нәзия Жоямергенқызы еліміздегі ахуалға қысқаша тоқталып, тек Қазақстанда ғана емес, бүкіл әлемде коронавирустың

қаупін әлі сезінбеген азаматтар көп екенін, сондықтан БАҚ пен әлеуметтік желілер арқылы халыққа вирустан қорғанудың жолдары мен қауіпсіздік шаралары, карантиннің пайдасы туралы көбірек айтуды ұсынды.

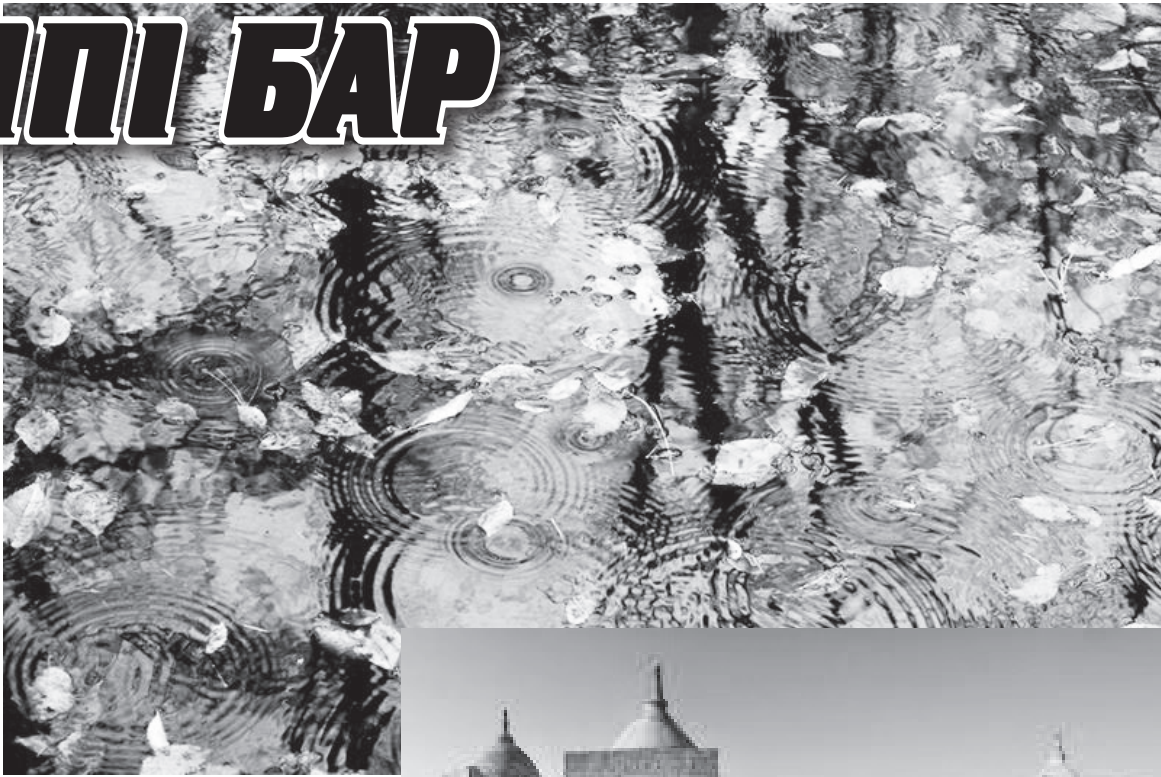
Дәл осындай жиын алдағы уақытта тағы да өткізілмек. Әлемдегі жайттардан хабардар болу үшін тікелей байланыс – таптырмас құрал.

«АЛАТАУ-АҚПАРАТ»

ОБЛЫС ӘКІМІ АМАНДЫҚ БАТАЛОВ ПЕН
ПАНФИЛОВ АУДАНЫНЫҢ ӘКІМІ ТАЛҒАТ ӨМІРӘЛИЕВТІҢ НАЗАРЫНА!

АҚЖАЗЫҚТАҒЫ ҚОРЫМДЫ
СУ АЛУ ҚАУІПІ БАР

Редакциямызға Панфилов ауданының Көктал округіне қарасты «Ақжазық» ауылының тұрғындарынан шағым келіп түсті. Көздегендері қара бастың қамы емес, ауыл шетіндегі ауруақтар жерленген зиратты су мен сел алып кететін болды деп дабыл қағады. Бұл мәселе биыл ғана көтеріліп отырған жоқ. Екі жыл бұрын ауданда Бердәулет Абдуллаев әкім болып тұрған кезде ауыл ақсақалдарының атынан Әзімақын Мусеев барып әкімнен көмек сұрапты. Одан кейін ауданды басқарған Темірлан Бектасовқа шағымданып, тіпті облыс әкімі Амандық Ғаббасұлы Баталовтың атына да арыз жазған.

Ауыл тұрғындары шағымын облыс әкімінің жеке қабылдауына кіргенде мен де жеке дара: «Амандық Ғаббасұлы, Жаркенттегі Көктал округіндегі «Ақжазық» деген ауылды білесіз! Атақты жазушы, Мемлекеттік сыйлықтың иегері, Б.Нұржекеев, желтоқсан оқиғасының құрбаны, Л.Асанованың туған өлкесі. Ауыл маңындағы марқұмдар жатқан бейітті су мен сел алып кететін болды» деп ауыл тұрғындары дабыл қағып жатқанын айтқан едім. Өңір басшысы идеология жөніндегі орынбасары Б.Байжұмановқа тапсырма берген-ді. Алайда күні бүгінге дейін орынбасардан жауап жоқ. Екі ортада әлемді дүрліктірген коронавирус індеті мемлекетті де, оны қорғаушы Үкімет мүшелері мен шенді-шекпенділерді, қалың бұқараны есінен тандырды. Мүмкін осы індетке байланысты «Ақжазық» мәселесі кейінге шегерілуі бек мүмкін. Бірақ, екі жыл бұрын дабыл қағылған мәселеге не жергілікті билік кезінде жете мән бермей осы күнге келін неге созбалап келген деген сауал сананың шаңын сілкілейді. Бұл қорымда 1000-нан астам мәйіт жатқанын айтады Әзімақын қария. Сонау 1931-32-ші ашаршылық жылдары қазіргі «Қоңырөлең округіне қарасты «Ынталы» ауылының адамдары ашаршылықтан көп қырылыпты. Ашқұрсақ халықтың аман қалғандары, бала-шағаларының «қамын күйттеп, тышқанның інін қазып, дән теріп жеп «Оба» індетіне шалдығып, қырылып, аман-сау қалғандары осы Ақжазық ауылының Шет-Жамбыл атанған жерге қоныстанған. Алайда, тағдыр тауқыметі осымен бітпей, қырылған ел-жұрт қайтадан үдере көшіп, атақоныстары «Ынталыға» қоныс аударуға мәжбүр болған. Әзімақын ақсақал мен ауыл тұрғындарының бозторғайдай шырылдап жүрген басты себептерінің бірі алда-жалда жарқабақтағы моланы жаңбыр суымен келетін сел шайып кетсе, 1000 жыл болса да көрде жатқан «обадан» қынадай қырылған аруақтар мен бірге көмілген індет қайтадан өршімеске кім кепілдік береді дейді. Ақсақалдың облыс әкіміне жазған хатынан кейін бір жыл бұрын аудандық төтенше жағдайлар мекемесінің маманы А. Сағымбеков, ауыл шаруашылығы бөлімінің маманы

Т. Кішкенбаев, аудан әкімінің орынбасары Ш. Құрбанов келіп, мәңжаймен толық танысыпты. Әзімақын ақсақал келген комиссиямен бірге селдің келетін ең жоғарғы нүктесін көрсеткен. «Доланқара» тауынан бастау, алып бейітке қарай кетеді. Яғни, тексерушілер бейітке ең алыс жері 650 метрді көрсетіп, жар бойымен құмды шайып өтетін бейітке жақын 50-60 метрін көрсетпеген деп налиды. Жаңбыр жауса, арты селге айналады. Олар келгенде күз мезгілі болатын. Одан бөлек жаз мезгілінде осы арнадан шаруалар егістікке су алады. Молаға жылдан-жылға жақындап құлап бара жатқан жарқабақ туралы видеоны қоса жіберіпті. Бейнетаспаны қарап, шынымен де тексеруге барған комиссия ағаттық жіберген бе деген ойға қаласың. Себебі, сел алатын жер мен құлап жатқан жарқабақтар мен бейіттің арасы өте жақын екенін аңғаруға болады. «1 000 000-дай қаржы жинап, екі қатар дамбы соғып, ағаш отырғыздық. Бұл нәтиже бермейді. Округ әкіміне айта-айта шаршадық, ол тіпті көңіл де бөлмейді» деген ауыл тұрғындарының ащы-айқайын естіріп құлақ табылмай тұр. Осы апатқа облыс әкімі мен жергілікті шенділер зер салмаса, аруақтардың сүйектерін селге ағызып, індетті өршітіп аламыз ба деп те аландаулы.

«Доланқара тауының етегіне орналасқан ауылдағы жарқабақ арқылы жүретін сел екі саймен келіп осы бейітті ұрады. «Бұрын кеңестік дәуірде, совхоз болып тұрғанда техниканың күшімен бұл қауіптің алдын алдық. 1994-95 жылдан бері бұл жарқабаққа бірде бір рет техника жұмылдырмады, дамбы жасалмады. Оның үстіне ауылда жер айдайтын бірде-бір техника жоқ, жанар-жағар май қымбат. Осының салдарынан жылма-жыл сел тасқыны жарқабақты шайып, ауыл мен бейітке жақындап келеді. Ауыл болып жабылып өзіміз салған екі қатар дамбыны 500-600 метрге жеткіздік. Арнаның табыны қызыл құм болғандықтан су есіп жатыр. Негізі бұл арнамен ауыл шаруашылығына су алуға болмайды. Жалпы селдің, судың жағдайын назарға алар бір шекпенді табыла ма, жоқ па?» – деген Әзімақын сөзінің жаны бар. Бұл бейітте желтоқсан құрбаны Л. Асанова мен 1937-38 жылы қуғын-

сүргін көрген боздақтардың әйелдері мен бейкүнә балаларын іздеп тапқан «Алжир» қарлағ түрмелері туралы кинофильм түсірген Ариял Тасымбековтың сүйегі де осында жатыр. Ата-бабамыздың сүйектерін сел ағызып, Іле өзеніне апарып тастамай тұрғанда, ертерек әркекет жасайық деген ауыл тұрғындарының қол қойған арызы қоса жолдаған.

Төменде аудан әкімі орынбасарлары Д. Төрехановтың Ақжазық ауылының ақсақалдар алқасына және Ш. Құрбановтың 2019 жылы 30 сәуірдегі 82-02-82/1048. 2019 ж. 21 тамыз 82-03-82/ ЖТ-Ұжым-М-647/2068. Алматы облысы әкімінің орынбасары болған Б. Манзоровқа, әрі хат көшірмесі ауыл ақсақалы Ө. Мусеевқа жолдаған хаттарын қоса жариялап отырмыз.

Сіздердің 2019 жылғы 16 сәуірдегі №ЖТ-Ұжым-17 Панфилов ауданының әкіміне жазған арыздарыңыз бойынша төмендегідей хабарлаймыз:

«Ақжазық ауылындағы дамба құрылысына, сондай-ақ зиратты қоршауға Көктал ауылдық округінің әкімі аппаратының бюджетінде қаражат қарастырылмағанын ескере отырып, жоғарыда көрсетілген жұмыстар ауыл азаматтарымен бірлесіп жасалатынын мәлім-дейді. Осы жұмыстардың орындалуын қадағалау Көктал ауылдық округінің әкіміне жүктеледі» делінген аудан әкімінің орынбасары Д. Төрехановтың жолдаған хатында. Алайда, Көктал ауылдық округінің әкімі Б. Нұрпеловтен «Ақжазық» ауылының тұрғындарының көңілі қалған. Тек ауыл тұрғындары жинаған тиын тебен екі қатар дамба салып, ағаш отырғызуға ғана жеткенін жоғарыда айттық. Сонда, қалай болғаны: «Сен саларда мен салар атқа жемді кім салар» дегенің кері емес пе? Ауыл ақсақалдары тектен-тек шырылдап отырған жоқ. Ауыл басшысы бюджеттен қаражат бөлінбейтін болған соң, округтегі кәсіпкерлердің басын біріктіріп, асар жасап, қолда бар техниканы жұмылдырса, бұл түйіннің күрмеуі шешілмес пе еді!

Жарқабақ пен арна табаны қызыл құм болғандықтан жаңбыр суы мен егістікке алынған судан, жылдан-жылға опырылып бара жатқан жарқабаққа ауылдықтардың шамасы жетпесе, аудан әкімдігіне қайта шағымданып, жоғары биліктен неге қаражат сұрамасқа. Неге оған ауыл тұрғындары ғана шырылдау керек! Енді аудан әкімінің орынбасары Шухрат Құрбановтың облыс әкімінің орынбасары қызметін атқарған Бағдат Манзоров пен ауыл ақсақалы Ө.Мусеевқа жолдаған хатына зер салып көрелік.

«Ақжазық ауылы ақсақалдарының бейіттің төңірегіне тасқын суға қарсы бөгет жасауға көмек сұраған 2019 жылы 26-шілде № ЖТ – Ұжым – м – 647 хатында аудандық төтенше жағдайлар мекемесінің маманы А. Сағымбеков, ауыл шаруашылығы бөлімінің маманы Т. Кішкенбаев, Көктал ауылдық округінің ма-маны М. Жумаков және «Ақжазық» ауылының ақсақалдар қауымымен бірлесіп арызда айтылған жерге барып көрдік. Ардадағы су жауын шашын болған кезде ғана көбейіп, жарға соғып, құлататыны анықталды. Қазіргі уақытта жар бейіттен 600-650 метр қашықтықта тұр. Ақжазық ауылының ақсақалдар қауымымен бірігіп суға қарсы бөгет жасайтын жерлерді белгілеп, күзге қарай ардадағы су тартылғанда техникаларды ұйымдастырып, бөгет жасауға ел-жұрт болып, көмектесуге жергілікті әкімшілік арыз иесі ақсақалдар қауымы мен келісті деп облыс әкімінің сол

кездегі орынбасары Б. Манзоровқа және Ө. Мусеевқа хат жолдаған. Бірақ, күз өтіп, қыс бітіп, көктем келді. Арада алты ай өтті. Мұның кері «ұшты-ұшты, қарға ұштының кері. Күзде бұлардың жасаған көмегі біз жинаған қаражатқа өзіміз техника жалдап, жұмысты аяқтап қалғанда әкімшілік бір ауыр техника жіберді. Ол төрт күн арнаны қазып, сағатына 5000-нан келісіп 700000 теңге қаражат сұрады. Оны осы ауылдың бір кәсіпкері төлеп берді» – дейді.

Ел-жұрттан қаржы жинау да қиямет қайым. Ауыл тұрғындарынан бөлек «Көктал» округіндегі адамдардан қаржы сұрап едік 5000-6000-нан аспады деген ақсақалдың жанайқайын Көктал ауылдық әкімдігі мен аудан әкімдігі неге ескерусіз қалдыра береді. Қазір дүние жүзін алаңдатып отырған коронавирус індетімен күресу оңайға соғып тұрған жоқ. Ал, алда-жалда көктемде жауын шашын ұлғайып кетсе, «молаға дейін 600-650» метр бар, апат бола қоймайды деп жайбарақат отырған аудан мен ауыл әкімдігі торға түскен шортандай шортып жібермесін делік! Құдай оның бетін әрі қылсын, 14 сәуірде Жаркентте жауын-шашын мол болды. Доланқара тауы мен жаз жайлауда тіпті сіркіреп тұрды. Сел басса, жарқабаққа айналған арданың суы аруақтар жатқан мүрдеден аулақ болса екен. Әйтпесе, ғасырға жуық «оба» ошағы болған қорымды су басса, «жығылған жұдырық» болады ғой дейді сексенді алқымдаған ақсақал!

Айтақын МҰХАМАДИ

В СВЯЗИ С ПОСЛЕДНИМИ СОБЫТИЯМИ

МЫ, ДРУЖБОЙ СИЛЬНЫ!

Недавно была опубликована статья Первого Президента РК Нурсултана Назарбаева «Когда мы едины – мы непобедимы», где Елбасы именно в такое трудное для страны время призвал народ Казахстана к сплочению и единству. Казахстанцы поддержали это обращение народу, где каждое слово Елбасы проникнуто жизнью нашего государства во все эти годы Независимости. Предлагаем вниманию читателей отклики жителей Ескелдинского района на Обращение Елбасы.

Виктор ХИЛЬНИЧЕНКО, депутат Алматинского областного маслихата, председатель «Хильниченко и К»:
- С особым вниманием прослушав обращение Первого Президента Республики Казахстан Н. А. Назарбаева, хотелось бы отметить, что действительно за годы Независимости Елбасы был проделан определенный большой путь. Нас также признает и уважает Мировое сообщество, как ответственного партнера. Мы смогли сформировать прочную экономическую основу, а это залог нашего светлого будущего! Но, мы сейчас переживаем новый мировой экономический кризис порожденный за счет появления пандемии.

На сегодня прекратили работу крупнейшие предприятия, сократилось транспортное сообщение, закрылись на замок границы и т.д. Безусловно, это непростая ситуация. Но мы непременно одолеем эту напасть – благодаря сплоченности нашего народа. Мы – единая сила! МЫ ВМЕСТЕ!!!

Даулет ИДРИСОВ, заместитель председателя Ескельдинского филиала партии «Nur Otan», депутат районного маслихата:
- С огромным трепетом обратился Первый Президент Республики Казахстан Н.А. Назарбаев «Когда мы едины-мы непобедимы», именно в такое трудное для страны время и призвал народ Казахстана к сплочению и единству.
В каждой его строке – забота о человеке,

о судьбе и будущем народа всей нашей страны. Его пожелания, это не поддаваться панике, когда в такой ситуации активируются те, кто сеет смуту и ложь в корыстных целях, для того чтобы сохранить Казахстан единым, независимым и сильным.

Поддерживая политику действующего Президента РК Касым-Жомарта Кемелевича Токаева, Елбасы твердо убежден что временные трудности закалят нас духом, сделают еще сильнее.

Обращаясь к старшему поколению, просит их призывать народ к единению, добру, благим свершениям, здоровому образу жизни, а молодому поколению, напоминает, что пришло их время внести свою лепту для родины, ее процветания, просит предпринимателей поддержать финансово и материально свою страну в это трудное время.

Его хорошие и добрые слова, направленные поддержать свой народ, заверения, что он всегда будет вместе со своим народом, отозвались в сердцах всех казахстанцев добрым светом.

МЫ ВМЕСТЕ!!! МЫ ЭТО ПОБЕДИМ!!!

Нина КИМ, председатель Ескельдинского районного общества инвалидов:
- С большим вниманием было прослушано обращение Первого Президента — Елбасы Н.Назарбаева народу Казахстана. Как отметил Елбасы «За годы независимости проделан большой путь. Мировое сообщество знает нас как ответственного партнера. Мы сформировали прочную экономическую

основу». Более чем за четверть века наша страна сделала немало. Но сегодня, нынешние проблемы ставят перед всеми новые задачи.

Самая главная проблема, волнующая каждого казахстанца, - это наше будущее, уверенность в завтрашнем дне.

Слова Нурсултана Абишевича об успехах в преодолении предыдущих кризисных ситуаций, разработанные стратегические планы вселяют веру в благополучие казахстанцев даже в это непростое время. Все мы, народ Казахстана, согласны с тем, что необходимо вместе создавать будущее, ибо только в дружбе и согласии, сплоченности и уважении друг другу можно достичь поставленной цели. Мы должны прийти к этому в единстве: в единстве друг с другом.

Кульжамал КОПТИЛЕУОВА, член районного совета ветеранов:
- Каждое слово Елбасы «Когда Мы едины – мы непобедимы» в обращении народу проникнуто жизнью нашего государства во все эти годы Независимости.

В своем обращении Елбасы говорит о том, что теперь Правительство и местные исполнительные органы должны рационально и экономично осуществить всё намеченное. На каждого министра, каждого руководителя области, города и района возложена задача – действуя системно, дисциплинированно, планомерно и решительно, мобилизовать все силы для выхода из сложившегося положения. Мне кажется, что объединившись всем народом и выполняя эти поставленные цели, мы пусть и не с легкостью, но справимся с этой проблемой и не допустим, чтобы нами овладела паника.

Мне очень понравились слова в обращении: «Трудности закаляют сильных духом, уверенных в себе людей. Поэтому нужно отбросить в сторону апатию, тревогу, пассивность и вместе со всем миром укреплять себя на пути выхода из кризиса». Мы всегда

были вместе, все народности, все нации – в мире и согласии. И я уверен, что наш сильный казахстанский дух поможет нам всем выйти из сложившейся ситуации с высоко поднятой головой!

Дина КАРИПОВА, председатель совета матерей Ескельдинского района:
- Обращение Елбасы фактор единства казахстанцев В обращение Первого Президента Казахстана Нурсултана Абишевича Назарбаева было видно уверенность в стойкости нашего народа. Наша общая задача сегодня – приложить все свои усилия для укрепления мира и согласия, стабилизации отечественной экономики и поступательного движения Казахстана.
Сегодня мы должны сплотиться ради будущего нашей страны. Ни один гражданин не должен остаться без поддержки, в единстве мы переживем эти трудные моменты.

Герман НАМ депутат Ескельдинского районного маслихата:
Мы ознакомились с полным текстом обращения Елбасы и ощутили определённый новый формат его выступления. Это настоящий отец нации. В его выступлении нет цифр, только общие стратегические задачи. Приятно осознавать, что в таком почтенном возрасте Нурсултан Абишевич Назарбаев не перестает помогать своему народу! Обращение Елбасы дает нам моральную поддержку и является доказательством того, что Нурсултан Абишевич — истинный патриот своей страны и всегда находится на одной волне с народом!

Уважаемый Нурсултан Абишевич, мы с Вами! Мы верим что все будет хорошо! Мы вместе!!!

Ш. БАТЫРХАНОВ.

ЗА НАРУШЕНИЕ КАРАНТИННОГО РЕЖИМА...

Несмотря на введенное чрезвычайное положение и усиления карантинного режима в Алматинской области, гражданами допускаются административные правонарушения.

Талдыкорганским специализированным межрайонным административным судом рассмотрено 6 материалов в отношении индивидуальных предпринимателей в совершении административного правонарушения, предусмотренного статьей 476 Кодекса Республики Казахстан «Об административных правонарушениях».

К примеру, индивидуальный предприниматель, владелец пивного магазина «Волна», 1 апреля 2020 года нарушил режим чрезвычайного положения, а именно реализовал алкогольные напитки.

Постановлением суда предприниматель признан виновным в совершении административного правонарушения и ему наложено административное взыскание в виде административного штрафа в размере 26510 тенге.

Также рассмотрен материал в отношении жителя близлежащего села, который управлял транспортным средством в состоянии алкогольного опьянения «средней» степени.

Согласно материалам дела, 1 апреля 2020 года около 01.00 часов времени на санитарном посту сотрудниками полиции Ескельдинского района был задержан а/м «Volkswagen Passat» за рулем которого находился правонарушитель Г.

За указанное нарушение, в отношении Г. был составлен протокол об административном правонарушении, предусмотренным частью 1 статьи 608 Кодекса Республики Казахстан об административных правонарушениях (управление транспортным средством водителем, находящимся в состоянии алкогольного, наркотического или токсикологического опьянения).

Постановлением суда правонарушитель Г. признан виновным и ему наложено административное взыскание в виде административного ареста на срок 15 суток и лишение права управления транспортным средством на срок 7 лет.

Судом также рассмотрено 3 материала в отношении индивидуальных предпринимателей в совершении административного правонарушения, предусмотренного статьей 476 Кодекса Республики Казахстан «Об административных правонарушениях».

К примеру, индивидуальный предприниматель, владелец торгового дома «Шанырак», 1 апреля 2020 года нарушил режим чрезвычайного положения, а именно не приостановил деятельность.

Постановлением суда все предприниматели признаны виновными в совершении административного правонарушения и им наложено административное взыскание в виде административного штрафа в размере 26510 тенге.

Райымбекским районным судом Алматинской области рассмотрен административный материал в отношении продавца продовольственного магазина «Арзан» в селе Нарынкол, по пункту 6 статьи 476 кодекса об административных правонарушениях Республики Казахстан.

В суде установлено, что при санитарно-эпидемиологическом обследовании в магазинах обнаружены факты нарушения мер санитарной безопасности, а именно: не установлены санитайзеры для обработки рук, отсутствуют антисептические и дезинфекционные средства, сотрудники торговли не обеспечены одноразовыми перчатками и масками, тем самым нарушен установленный режим чрезвычайного положения.

Постановлением суда продавец продовольственного магазина «Арзан» признан

виновным и подвергнут к административному взысканию в виде штрафа в размере 26510 тенге в доход государства.

Районным судом №2 Алакольского района Алматинской области рассмотрено дело об административном правонарушении в отношении индивидуального предпринимателя за нарушения карантинного режима в период чрезвычайного положения.

В суде установлено, что индивидуальный предприниматель, нарушая правила карантинного режима, продолжала осуществлять свою деятельность путем организации праздничного мероприятия с участием посетителей.

Постановлением суда правонарушитель признана виновной по пункту 6 статьи 476 Кодекса об административных правонарушениях Республики Казахстан и ей назначено административное взыскание в виде штрафа в размере 26 510 тенге.

В **Саркандском районном суде** Алматинской области с использованием мобильного приложения «WhatsApp» были рассмотрены 3 материала об административном правонарушении в отношении индивидуальных предпринимателей по пункту 6 статьи 476 Кодекса об административных правонарушениях Республики Казахстан.

В ходе судебного заседания было установлено, что индивидуальными предпринимателями был нарушен установленный карантинный режим: магазин не был оборудован дезинфицирующими средствами для рук, продавцы работали без перчаток.

Постановлением суда правонарушители были признаны виновными в совершении административного правонарушения и им назначены административные взыскания в виде административного штрафа в размере 26 510 тенге.

Уйгурским районным судом Алматинской

области рассмотрен административный материал в отношении арендатора столовой «Гульшад», расположенной в селе Чунджа, за нарушение режима ЧП.

В суде установлено, что при санитарно-эпидемиологическом обследовании в столовой обнаружены факты нарушения мер санитарной безопасности, нарушен карантинный режим.

Постановлением суда гражданин А. признан виновным по пункту 6 статьи 476 Кодекса об административных правонарушениях Республики Казахстан и ему назначено административное взыскание в виде штрафа в размере 26510 тенге в доход государства.

Капшагайским городским судом Алматинской области рассмотрено 3 административных материала в отношении индивидуальных предпринимателей, занимающихся реализацией хлеба и хлебобулочных изделий, салатов, овощей и фруктов в городе Капшагай по пункту 6 статьи 476 Кодекса об административных правонарушениях Республики Казахстан (далее КоАП РК).

В суде установлено, что при санитарно-эпидемиологическом обследовании торговых точек обнаружены факты нарушения мер санитарной безопасности, а именно: не установлены санитайзеры для обработки рук, отсутствуют антисептические и дезинфекционные средства, сотрудники торговли не обеспечены одноразовыми перчатками и масками, тем самым нарушен установленный режим чрезвычайного положения.

Постановлением суда все трое предпринимателей признаны виновными по пункту 6 статьи 476 КоАП РК и подвергнуты к административному взысканию в виде штрафа в размере 26 510 тенге в доход государства.

Ш. ХАМИТОВ.

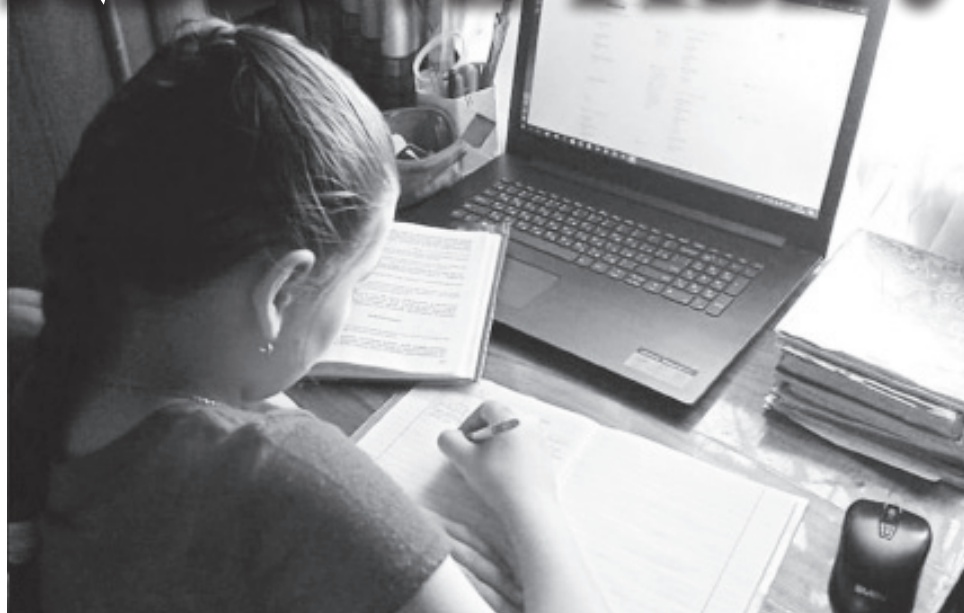
ҚАШЫҚТЫҚТАН ОҚИТУ

Басты мақсат — БІЛІМ САПАСЫН АРТТЫРУ

ҚР БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРІ АСХАТ АЙМАҒАМБЕТОВТІҢ МӘЛІМДЕУІМЕН 6 СӘУІРДЕН БАСТАП ЕЛІМІЗ МЕКТЕПТЕРІ ҚАШЫҚТЫҚТАН ОҚИТУ ЖҮЙЕСІНЕ КӨШІРІЛІП, ОҚУШЫЛАР СОҢҒЫ ТОҚСАНДЫ ОНЛАЙН ФОРМАТТА ОҚУДА. ТАЛДЫҚОРҒАН ҚАЛАСЫНА ҚАРАСТЫ МОЙНАҚ АУЫЛЫНДАҒЫ МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ШАҒЫН ОРТАЛЫҒЫ БАР №23 ОРТА МЕКТЕБІ ДЕ БҰЛ ОҚИТУ ЖҮЙЕСІНІҢ ТАЛАПТАРЫН МҮЛТІКСІЗ ОРЫНДАУДА.

Оқудың жаңаша түрін енгізу шешімі қабылданғаннан бастап мектеп ұжымы қысқа мерзім ішінде дайындық жұмыстарын қызу ұйымдастырып, мектеп оқушыларының онлайн форматта дәріс алуы үшін барынша жағдай жасады. Мектеп директоры Айгүл Мусекенова ата-аналар мен оқушыларға бейнежазба жолдау арқылы жаңа оқу форматы жайлы барынша мәлімет беріп, ата-аналардан балаларының сабаққа қатысуы мен қажетті құрал-жабдықтармен қамтамасыз етілу мәселесінің маңызды екенін атап көрсетті. Қашықтықтан оқыту мәселесі алғаш жолға қойылған кезде Білім және ғылым министрі басқа дамыған елдерде орын алып жатқан қиындықтар біздің елде де туындауы мүмкін екенін атап көрсетіп, Президент қашықтықтан оқытуды ұйымдастыру үшін барлық қажетті шараларды қабылдауға тапсырма берген. Мәселен, бір отбасында бірнеше мектеп

оқушысы болған жағдайда олардың бәріне бірдей техникалық құрал-жабдықтар жетіспеуі немесе кейбірінде тіпті интернет байланысы да жоқ болуы мүмкін. Ал бұл мәселе бойынша аталған мектепте келеңсіз оқиғалар орын алмаған. Өйткені, көмекке мұқтаж және аз қамтылған отбасындағы оқушылар жағдайы да ескерусіз қалмапты. Мектеп әкімшілігі бірінші кезекте ұстаздар мен оқушылардың техникалық құрылғылармен, интернет желісімен қамтылуы туралы мәліметтер жинақтаған. Жәрдемді қажет ететін отбасыларды, көпбалалы аналар мен мұғалімдерді анықтағаннан кейін, оларды техникалық құралдармен қамтамасыз етуді іске асырған. Оған қоса, мектеп директорының ықпалымен демеушілер тартылып, жағдайы төмен 3 отбасына интернет желісі тартылып, 6 отбасы балаларының ұялы байланыс құралдарына бірлік салынса, 2 отбасына

теледидар беріліпті. Ал Талдықорған қалалық білім бөлімінің көмегімен бір көпбалалалы отбасы интернет желісімен қамтамасыз етілген.

Айгүл Таласбайқызының айтуынша, бүгінде қашықтықтан оқыту жүйесімен сабақ өткізуде ешқандай қиыншылықтар туындап отырған жоқ, ата-аналар тарапынан да арыз-шағым түспеген.

— Жаңа оқу форматы туралы шешім қабылданғаннан бастап қызу дайындық шараларын жүргізіліп, оқушыларымыз бен ұстаздарымыз үшін барынша жағдай жасалды. Қашықтықтан оқыту жүйесі бәріміз үшін алғашқы тәжірибе. Бастапқыда жаңа жүйе болғандықтан, бәрінде де қобалжу сезімінің болғаны белгілі. Дегенмен, мұғалімдер де, оқушылар да жаңа жүйеге икемделе бастады. Тек біздің алдағы басты мақсатымыз — білім сапасын төмендетпеу, — дейді ол.

Смартфон мен жаңа технологияларға әуес бүгінгінің балалары үшін ноутбк пайдаланып, ұялы байланыс құралдары арқылы жұмыс жасау ешқандай қиындық туғызбасы анық. Тек білім алу үшін бар зейін-зердесін салса болғаны. Ал директордың оқу жөніндегі орынбасары Қарғаш Асылбекова қашықтықтан оқытудың алғашқы аптасы сәтті өткенін айтады.

— Бүгінде жаңа форматқа сәйкес оқушылар «Kundelik», «BILIMLand», «Daryn. Online» сынды платформалар арқылы онлайн сабақ алууда. Сонымен бірге,

«Балапан», «Еларна» телеарналарында берілетін сабақтарды да ресурс ретінде пайдаланып, соңынан мұғалімдерге кері байланысқа шығу арқылы жаңа сабақты бекітіп отырады. IV тоқсанның екі аптасын да тәмамдадық. Оқушылардың сабақ нәтижелерін төмен деп айтуға келмейді. Ұстаздарымыз да оқушылармен түрлі платформаларда сабақ жүргізіп, білім сапасының төмендемеуі үшін барынша жұмыстар атқаруда. Алдағы уақыттарда нәтиже одан әрі жақсара түсетініне сенеміз, — дейді Қ. Болатқызы.

Жаңа формат іске асырылғаннан бастап мектепте шараларды ұйымдастыру үшін арнайы мобилдік топ құрылып, мектеп психологы баланы қашықтықтан табысты оқыту үшін ата-ана мен ұстаздарға, оқушыларға арнайы кеңестер беріп жүр. Ал дефектолог маманы болса ерекше білім алу қажеттіліктері бар балаларға аптасына бір рет қашықтықтан кеңес беріп, мүмкіндігі шектеулі оқушылардың әлеуметтік бейімделуіне және қашықтықтан білім алуына ықпал етуде.

Білім сапасының жоғары болуы мен оқушылардың ынта-жігерін арттыруда үйдегі ата-ананың да ықпалы зор. Сол себепті ұстаздар қауымы оқушының ата-анасымен бірыңғай онлайн кездесулер ұйымдастырып, баланың оқу және сабаққа дайындалу барысын қадағалап отыру үшін ата-анамен тығыз байланыс орнатуды жөн санайды.

Лина АЙДЫНҚЫЗЫ

РУХАНИ ЖАҢҒЫРУ

ЖАҢАШЫЛДЫҚҚА ЖЕТЕЛЕЙТІН ЖОЛ

Елбасы Н. Назарбаевтың «Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру» бағдарламалық мақаласының ауқымы кең. Рухани жаңғыру — қазақстандықтардың салт-санасы мен дүниетанымын өзгертетін қозғаушы күш болып келе жатқанына биыл үш жыл. Осынау уақыт аралығында бағдарламалық мақалада жүктелген міндеттер бойынша елімізде біршама игі істер атқарылды. Бұл еліміздің дамуына қосылған үлкен үлес екенін ерекше атап өткеніміз жөн.

Ұлттық құндылықтарымызды ұмытпай, жаһандық жаңашылдыққа жетелейтін ұлы жол екенін аталған мақаланы оқығанда түсіндім. Қазіргі қоғам көзқарасы қалыптасқан зерделі де, зерек тұлға тәрбиелеуі тиіс. Ол үшін ілім-білімге ұмтылып, жан-жақты жетілген жөн. Осы ұстанымды берік ұстанған І. Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университетінің оқытушылары мен білімгерлері «Рухани жаңғыру» бағдарламасының әр жобасын үнемі сабақта талқылап келеміз. Өйткені, кешегі

алтыннан да қымбат тарихты білмей жатып болашаққа ешқандай да нық қадам жасай алмайтынымыз анық. Келер ұрпақ алдындағы ардың ісін арқалап жүрген ұстаздар қауымы Елбасының: «Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру» мақаласын ықыласпен түйсініп, өскелең ұрпаққа болашақтың жолын көрсетіп келеді. Олай дейтінім, мақалада «Ұлттық салт-дәстүрлеріміз, тіліміз бен музыкамыз, әдебиетіміз, жоралғыларымыз, бір сөзбен айтқанда, ұлттық рухымыз бойымызда мәңгі қалуға тиіс» деген салмақты сөздердің аста-

рында үлкен мән мен мағына жатыр. Егер ұстаздар рухы биік азаматтарды, білімді де білікті мамандарды даярлап, ұлттық құндылықты жоғары қоятын текті халықтың текті ұрпағын тәрбиелеп шығаратын болса, ел іргесі мәңгілік мықты болары хақ.

Әр халық ел болып ғұмыр кешуі үшін жастардың санасына ұлттық құндылықтарын сіңіріп, рухани болмысымен өмір сүруге баулиды. Елбасының осы мақалада көтерген тағы бір маңызды, өзекті мәселесі — туған жерге деген махаббат. Қазақ: «Туған жерге туынды тік» деп бекер айтпаған. Патриотизм кіндік қаның тамған жеріңе, өскен ауылыңа, қалаң мен өңіріңе, яғни туған жеріңе деген сүйіспеншіліктен басталады. Сол себепті, Туған жерге, оның мәдениеті мен салт-дәстүрлеріне айрықша іңкәрлікпен атсалысу — шынайы патриотизмнің маңызды көріністерінің бірі», — деп атап өтті. Міне, бүгінгі өскелең ұрпақтың жүрегінде ең әуелі туған жерге деген ып-ыстық махаббат оты лаулап

тұруы тиіс. Расында, өзінің туған жерінің, туған өлкесінің көркеюіне үлес қоса білген азамат бүкіл елдің игілігі үшін қызмет ете алады. Міне, патриотизм дегеніміз туған жерге деген сүйіспеншіліктен басталады.

«Рухани жаңғыру» бағдарламасы әрбір жанның бағыты мен бағдарын айқындап берген негізгі жол. Жетісулықтар рухани жаңғырудың, озық ой-сананың, ұлттық рух пен патриотизмді насихаттайтын жарқын істердің үнемі көшбасында жүреді деп сенемін.

Роза СЕИЛКАСЫМОВА,
І. Жансүгіров атындағы Жетісу
мемлекеттік университеті құқық
және экономика факультетінің
мемлекеттік құқықтық пәндер
кафедрасының аға оқытушысы.

ӘҢГІМЕ

Кемпірі жедел-жәрдем шақырды. Дәрігерлер келді де Қалтайдың ыстығын өлшеді. Ыстығы 38-ден асты. Бұл дәрігерлерді аяқ астынан әбігерге түсірді. 5-10 минут өтпей Төтенше жағдай қызметкерлері де келіп жетті. Дезинфекция жасалды. Бәрінің беттерінде маска бар. Шұғыл түрде қан алып, «тергей» бастады.

— Үйге кім келді, кім кетті? Шетелге барып келген ешкім жоқ па?

Сұрақ үстіне сұрақ қойылып жатыр.

— Шырақтарым, қорықпаңдар, менің өзім де дәрігермін, ангинам бар еді. Сол ғой ыстығымды көтерген, — деді Қалтай дәрігерер мен Төтенше жағдай қызметкерлеріне.

— Неменеге қару асынып жүрсіңдер? Бұл сендер ойлаған коронавирус емес...

— Сонда не?

— Бұл іріңді ангина. Кемпірдің айкайына қарамай тоңазытқыштан алып айран ішіп едім. Өзіме де обал жоқ. Басқа түк те емес.

— Жоқ, академик болсаңыз, академик шығарсыз. Сіздің заманыңыз да, ғылымыңыз да өткен. Міне, біздің

«ӨМІР СҮРГІМ КЕЛЕДІ»

қолымызда жаңа індеттің белгілері туралы ақпарат тұр. Сол бойынша сіздің індет — коронавирус. Карантинге жабамыз.

— Енді не істейін? Жуынып шайынатын заттарымды алайын...

Қалтай орнынан тұрып сөмкесін ыңғайлай бастады.

— Ештеңе алмайсыздар. Бәрі ауруханада беріледі.

— Айналайындар-ау, мен микробиологпын. Енді айтуга да болар. Баяғыда Аралдағы «Возрождение» деген бактериологиялық зертхананы басқарғанмын.

— Біз ондайды білмейміз. Естіген жоқпыз, — деді беті жылт-жылт еткен, көзілдірікті, инеліктей, қатпа қара жігіт. — Үйіңіз күзетке алынады, қорықпаңыз. Қақпаңызға ешкім екі метр де жақындай алмайды.

— Әуелі тексеріп алып, ауруға диагноз қоймайсыңдар ма? Осылай апарып қойдай тоғыта бересіңдер ме?

— Қатал болмасақ ешкім бағынбай жатыр. Індет тарап кетсе, халқымыз опатқа ұшырайды. Осыны да білмейсіз бе?

— Білем ғой, содан соң айтып жатырмын. Шұғыл анализ жасамайсыңдар ма? Сонда бәрі белгілі болып шыға келеді.

— Ондай жедел-зерттеу құралдары жоқ болып тұр.

Кемпір мен шал жеңіл-жәрдемге отырғызылды. Екеуін қала сыртындағы жедел жасақталған ауруханаға алды да кетті.

«Айдалада ақ отау, аузы мұрны жоқ отау» дегендей, оқшау жердегі ескі балабақша үйі аурухана екен. Гүлжахан кемпірі екеуі бір бөлмеде болармыз деп ойлаған. Бірақ олай болмады.

— Тәртіптің аты - тәртіп, — деді дәрігер. — Бөлек-бөлек жатасыздар.

— Кемпірімсіз...

— Оған қам жеменіз, арнайы киімі бар медбике болады.

Жұпыны аурухана болғанымен жағдайы ойластырылған екен. Тамақ та, сусын да беріліп жатыр. Енді тек шыдам керек.

Ертесіне түс ауа тест қорытындысы шығарылды. Қаны таза, кемпірі де дін аман.

Екпе жасалып, таңқұрай салынған шәй ішкеннен кейін Қалтайдың жағдайы

Академик Қалтай Қарабалин аяқ астынан ауырып қалды. Ол көп шәкірт тәрбиелеген белгілі микробиолог еді. Дене қызуы көтеріліп, бойы ауыр тартты. Шамақ жұтуы қиындады. Жоқсанға келген жасы бар.

күрт түзелді. Қиналғаны кемпірінсіз уақыт өтпейді. Теледидарға шұқшиып, күні бойы ақпарат көреді де отырады, арасында концерт тыңдайды.

— Тестілерің сәтті болды, енді үйге апармайсыңдар ма? Тым болмаса маска тағып үйімнің ауласында жүремін ғой.

— Қалтай Қарабалинович, — деді қатпа қара жігіт. — Жөн сұраспаппыз да. Аты жөнім — Нұрлан Қайратұлы. Бәрі сіздер үшін жасалынып жатыр ғой. Жасы келген адамдарға өте қауіпті көрінеді. Атақты адам екенсің, түсінерсіз. Ешқандай көмек жасай алмаймыз.

— Here?

— Тәртіп бойынша, карантин жарияланған кезде сізді үйіңізге қайтара алмаймыз. Неде болса он төрт күн карантинде боласыз. Үш күн сайын тест тапсырасыз.

Бәрі дұрыс болса үйлеріңізге жеткізіп саламыз.

Академик Қалтай Қарабалин бұл жағдайды түсінеді. Сондықтан да алғашқыдай реніш танытпайды. Оның үстіне теледидардан Президенттің сөзін тыңдады. Жасалып жатқан шараларға көңілі толды. «Есімі әлемге танылған саясаткер ғой. Індеттің алдын алып жатыр. Көп жұрт түсінбегендіктен пендешілік сөз айтады. Әйтпесе халық қойдай қырылмай ма? Әр заманның өз ауруы болады. Жолы болсын азаматтың. Баяғыда әкесін танушы едім. Орнықты, тау қозғалса қозғалмайтын мінезі бар, салмақты, салиқалы жігіт еді. Бұл да әкесіне тарта туыпты. Оза да тұған. Әйтпесе халық қолдап дауыс берер ме еді?!»

Осындай ойлармен жатқанда тағы да Алланың бір күні атты. Жақсы ұйықтады, тынығып тұрды. Түс әлетінде дәрігермен

бірге Нұрлан Қайратұлы келді. Екеуі де скафандр кигендей. Дезинфекция киімдері, үлкен көзілдіріктері бар. Олар әлдебір ғарыштан келген адам секілді көрінеді.

Қалтай екеуіне қарап жымия күлді.

— Маған да осындай комбинезон кигізіп қоймайсыңдар ма? Сонда бап келісетін едік.

— Қалтай аға, күлкі өмір витамині деседі. Бұған қуанбасақ ренжімейміз. Бәрі сақтық шаралары. Сізге өтініш айта келдік. Халықтың біразы бұл індеттің ауырлығын әлі де сезінбей отыр. «Қайтер дейсің, үйренген тұмау емес пе» деп, бейжай қарайды. Сіз секілді аузы дуалы адамдардың сөзі керек-ақ.

Қалам мен қағаз әкеліп береміз. Халыққа тоқтау сөз айтуыңызды сұраймыз. Газетке жариялаймыз. Әлеуметтік желіге қоямыз.

Бұл сөздерді академик жылы қабылдады. Тәртіп болмаса індет індеп кетеді. Халыққа оның зардаптары жөнінде маман ретінде, ақсақал аға ретінде сөз арнағаны дұрыс та болар.

Қалам мен қағазға біраз шұқшиып, сөзін неден бастарын білмей отырды. «Бисмилләһ», деп бастады. Сонан соң, ақ қағазға өз ойын маржандай етіп жазды. Жас кезінде мектепте «көркем жазу» деген сабақ болған. Сондықтан да жазуы каллиграфиялық деңгейде, әрі әріптері маржандай тізіліп жазылып жатты.

«Өмір сүргім келеді» деп бастады академик.

«Адамзат, адамзат болғалы ұзақ өмір сүргісі келеді. «Қой үстіне бозторғай жұмыртқалаған» заманды іздеді.

Адам ата мен Хауа анадан жаралған ұрпақтар бәріне де қол жеткізді. Ғылым

мен техниканы дамытты.

Өмір жақсарған сайын адамның ниеті өзгерді, әлемді жаулап алуды аңсады. Адамзатқа үстемдік құрғысы келді. Бірақ, соғыстың өз заңы бар, өмірдің де өз заңы бар.

Адамзат сонау көне дәуірлерден бері қанша ма қырғынды көрді, «оба», «сүзек», «тырысқақ» тарады. Халық қырылып жатты. Біздің халқымыз да, сол қырғыннан өтті, тарихтан көшіп кете жаздады.

Екінші дүниежүзілік соғыс адамзатты ойсыратты, фашизм обадан да ауыр індет екен. Жиырма миллион адам опат болды. Бұл қазіргі Қазақстанның халқынан да көп. Тұтас бір ел жоғалды дей бер. Ойланңыздар...

Жапонияның Хиросима мен Нагасаки қалаларына ядролық бомба тасталды. Орасан, ғаламат күш адам үшін емес, адамзатты құрту үшін жасалды. Ядролық атом бомбасының астында қалған екі қаланы да көрдім. Тас балқыған, адамның денесі тасқа сүрет болып түсіп қалғанын көрдім.

Садока деген қыз бала туралы әңгіме естідім. Ол ядролық сынаққа қарсы үндеу айтып, өзенге қағаздан қайық жасап жіберіпті. Онда «ядролық сынақты тоқтатыңыздар» деген жазулар болған. Бірақ қаршадай қыздың жүрек лүпілін Адам естімеді.

Менің өмір сүргім келеді. Кеңестер одағы тұсында Семейіміз ядролық сынақ алаңына айналды. Тірі табиғат, тірі қазақ сынақ нышаны болды.

Бұл нәубет салдарлары ұмытыла ма? Кеңестер одағы қырық жыл ішінде ата-жұрт Семейде 473 ядролық сынақ жүргізді. Оның 90-ны ауада, 26-сы жер үстінде, 374-і жер астында жарылды. Біліп қойыңыздар. Осы жерде химиялық қоспалары бар 175 жарылыс жасалды. Олардың 44-нің он тоннадан астам заряды болды.

1964-1989 жылдары Семей полигонында жер астында қосымша 352 ядролық сынақ жасалды. Олардың ортақ қуаты - 50 мегатоннаны құрады. Радиоактивті қалдықтар 304 мың шаршы шақырым жерге жайылды. Сонда сынақ астында 1,7 миллион адам қалды. Радиоактивті сәулелердің кесірінен

балалардың өлімі он есеге дейін өсті. Мұтант балалар өмірге келді. Жер жарамсыз болып қалды. Ол ұлттық қасіретке ұласты. Ойланыңыздар...

Менің өмір сүргім келеді. Кеңестер одағы мен АҚШ әлемдік билік үшін тайта-ласты. Ол аз болғандай адамды жаппай қырып-жоятын бактериологиялық қару жасала бастады. Оған миллиардтаған қаржы бөлінді. Әлемде мыңдаған бактериологиялық, микробиологиялық ғылыми-зерттеу институттары мен зертханалары жұмыс істейді.

Мен де сондай зертханалардың бірінде жұмыс істедім. Бұл қорғану үшін қажет деген саяси догма санаға сіңді. Сондықтан да бактериологиялық қаруға қарсы вакцина жасау қолға алынды. Ол үшін бактерия қолдан өсірілді. Біз мұны адамзат үшін қажет деп ұқтық. Бұл біздің елімізде де бар.

Менің өмір сүргім келеді. Қытайда пайда болған коронавирус та жай жарғанаттардан тарاماғанын сеземін. Ухан қаласында екі ірі бактериологиялық зерттеу орталығы бар деседі. Сынақ кезінде вирус кездейсоқ «бостандыққа» шыққан болар. Штамм вирустарын жарғанаттар іліп әкеткен шығар. Біз сана-сыз жарғанаттар емеспіз ғой. А-д-а-м-д-а-р-м-ыз!

Коронавирус – жай тұмау емес. Ол – індет. Сондықтан да мемлекетіміздің басшылары, Үкіметіміз айтып жатқан шараларды зердеде ұстайық. Бұл еріккеннің ермегі емес, бәрі халық қамы. Коронавирус адамзатты жұтып қойғысы келеді...

Менің өмір сүргім келеді. Жыландар табиғатты тілімен сезеді, жемтігін тілімен сезінеді. Оның бәрін иіс арқылы қабылдайды. Кейде олар иіс сезу қабілетінен айырылып қалады екен. Онда жылан өз құйрығын өзі жеп, тұншығып өлетін көрінеді. Біз сондай күйге тап болмайық. Қауіпті індетті бірігіп қана жеңе аламыз.Үйде отыру қамалу емес. Санаң бос, қолың бос, оқы, жаз, біліміңді жетілдір, балаңды, немерелеріңді тәрбиеле, ата-анаңды күт.

Менің өмір сүргім келеді. Академик Қалтай Қарабалин».

Нұрлан Қайратұлы жүректен шыққан сөзді ерекше сезіммен оқыды.

– Қалтай ата, осындай сөз жетпей тұр еді, - деді Нұрлан.

– Құшақтайын десем, жағдайымыз мынау. Сөзіңіз халыққа жетер, компьютерге тергізіп, пікіріңізді ұлттық газетке жіберуге рұқсат етіңіз, әлеуметтік желіге салайық.

Академик Қалтай Қарабалин бір үлкен іс бітіргендей керуетіне жатты. Смартфонын қосып кемпірімен, Нұр-Сұлтан қаласындағы қызымен, ұлымен сөйлесті. Немересі мен шөбересінің аталаған дауысын естіді. Бір рахат күйге бөленді.

Он төрт күн де өте шықты. Қалтай Қарабалин кемпірі екеуі үйіне келді. Бірақ қақпа алдына келгенде құлағына түрпідей тиген сөз естіді. Көршілер масқа тағып алып, қақпа алдында айғайлап тұр.

– Карантин уақыты біткен жоқ, неге әкелдіңдер? Індеті жұғады.

– Академик қой, таныстары көп, солар көмектескен шығар?

– Ертең бірдеңеге ұшырасақ осы шал кінәлі.

– Баласы Астанада үлкен қызмет істейді деседі. Оларға бәрі бір. Күзетті алмандар. Дүкен аралап кетер. Шал әлі тың, жүрісі ширақ...

Академик Қалтай Қарабалиннің өңі қарайып кетті. Құлағын жапты.

– Адамның сөзі коронавирустен де ауыр екен ғой,- деп күбірлей берді.

Қалтай өмірге ғашық. Оның өмір сүргісі келеді... Ал сіздің ше?

Уәлихан ҚАЛИЖАН,
жазушы.

ЕЖА ӘТІЖОД

Тұмылдырық таққан сазгер

Коронавирус деген індетті бастан өткердік. XIX ғасырдағы обаны «Абай жолынан» оқып едік, ендігі «обаны» көзімізбен көріп, қолымызбен ұстадық. XXI ғасыр «обасының» бел ортасында жүрдік.

Коронавирусқа ұшыраған қала тіршілігі сылбыр. Адамзат бір-біріне қауіптен қарайды, «Әй, ол жаққа жолама, полисай тұр» деп бір-бірін сақтандырады. Аурудан емес, сақшыдан қорқатын тәрізді.

Дүкеннен қайтқанда қызыл жаға тоқтатты.

– Қайдан келе жатырсың?

– Азық-түлік дүкенінен.

– Дорбаңда не бар?

– Тамақ.

Сен оған өмірлік тәжірибенді айтасың.

– Әуелі қолыңды шекеңе қойып, сәлем бер. Сосын кімге де болса «сіз» деп сөйле. Дүкеннен қайтқан адамда азық-түліктен басқа не болады. Сіздерге Жарғыны оқытқанда «Сақшы этикасы мен эстетикасы» дегенді оқытқан жоқ па? Өзіңіз қыз бала екенсіз, мен әкендей адаммын.

– Кешіріңіз, мен қабылдау бөлмесінде отыратын қыз едім. Адам табылмағасын осы жерге тұрғызып қойды.

– Үстіңе порма киген соң Ішкі істер қызметкерісің.

– Кешіріңіз.

Кешірмей қайда барамыз. Заң-зәкүн сөз жүзінде. Жабық қала дейміз де, шетелден ұшақ қондырамыз. Олар сөз өтпестердің перзенттері екен. Сосын індет жұқты деп жар саламыз.

Коронавирус күшіне енген алғашқы күндері Республика Сарайы түбіндегі саябаққа қойған сазгер Шәмші Қалдаяқов мүсінінің аузын да біреу тұмылдырықпен тұмшалап кетіпті.

– Анау не көрініс? – дейміз селт тұрған сақшы жігітке.

Ол мойнын бұрып қарады да, тырқ-тырқ күлді.

– Коронавирус жұқтырмасын деген де.

– Сіздер осы оқиғаны жұмыс орнында талқылап, көрініске баға беріп, қылмыскерді ұстауға талпынбайсыздар ма? Мәселен, мынау сіздің ұшаскеніз...

Ол тағы да тырқылдай күлді.

– Басыма бөле тілеп қайтем...

Тұмылдырықты алып тастайын десем, аға лейтенант алдыма кесекөлденең тұрып алды.

– Ол жерге бару қауіпті. Ертең аула сыпырушылар алып тастайды ғой, – деп сазгердің мүсініне қауіпті қылмыскерге қарағандай әудем жерден көз тікті.

Саябақты қара лента қоршап тұр. «Заходит в парк запрещается!» деген ұлтаралық тілдегі жазу кәрі талдың діңінде желкеммен желп-желп етеді.

Қыс күндері сазгердің саусағына қыстырулы темекі тұқылын көріп едім, енді аузын тұмшалап қойыпты. Адамзаттың Шәмшіден басқа айналдыары жоқ па екен? Әйтеуір, жүрек тұсы аман.

Ертеңіне тұмылдырықты алып тастапты. Сазгер болса, аяғын айқастырып «коронавируске арнап ән шығармайсыңдар ма?» деп күлімсіреп отырған тәрізді.

Тас мүсінде тіл жоқ, бейне бар.

Кім тиіссе де, сазгердің мына отырысында бір гәп бар.

Тағы бір «Қанден ерткен келіншек»

Бұл індет іштегінің бәрін сыртқа шығарды. Әшейінде үйде бұғып отырғандарға да сыртқа шығу мұң болды. Дәл осы аймақта Чеховтың «Қанден ерткен келіншектері» аз емес еді, соларға қиын болды. Өздерінен гөрі иттері сыртқа шыққысы кеп шәуілдеп, балконды ит-айқайға бөледі, асқазаннан айналып келген табиғи қажеттілік тәзімін тауысып, шырқыратып жіберді. Адам үшін бәрі жасалды – тұмылдырықтың жеті атасы мен ақ қолғап пен көк қолғап тігілді, бірақ адамның досы – ит ұмыт қалды. Адамзатпен әуре боп жатқанда оларға арнап горшок дайындау кәсіппен айналысқандардың қаперіне де кірмеді.

Көзі тұздай орыс келіншек не де болса көрейін деп Лайкасын сыртқа алып шықты. Бұл – Гагариннен бұрын ғарышқа самғаған Белка мен Стрелканың тұқымы еді, қолға қондырған жалғыз перзенттен кейінгі шаңыраққа бас ие осы. Тіпті, зиялы көрші-қолаң көрген жерде басынан сипап, хал-жағдайын сұрап, бір тіл қатпай өтпейді. Анау кіреберістегі марқұм кемпір шөп еткізіп сүйіп те алатын. Енді, қарашы, бәрі бір күнде тығылмашақ ойнағандай үйлерінен шықпай қойды. Теледидарды ашсаң, қай арна болмасын хабардың төбесінен «Біз үйдеміз!» деген бадырайған жазу қарап тұрады.

Алғашқы күні Лайка балконға дәрет сындырды. Ит саңғырығы сондай сасық. Қырық жылдан бергі көршісі телефон соғып, «Тамара Моисеевна, соблюдайте чистоту!» деп телефон құлағын тастай салды.Таяқпен басқа ұрғандай болды. «Бұрын, Орталық ауруханада қызмет істеп жүргенімде басқаша еді, менен құрметті адам болмайтын, таптырмас дәрі-дәрмегі менің мойнымда болатын. Қарашы, бір күнде өзгеріп шыға келгенін».

Ол итін жетелеп тысқа шықты. Қандай рахат! Алатаудан соққан самал тынысын бірден ашып жіберді. «Осындай жерде вирус бар деу жүде ақылға сыймайды» деп, қарғыбауды тарта ұстап, өзен жағалады. Сылдырап су аға бастапты. Тау суы. «Тәуба, бұны да көрдік» деп, жеңіл ауамен көкірек кере демалды. «Мынау - ақ терек, мынау - көк терек, сәмбі талға да жақындап қалдық, бұл неге дәрет сындырмайды?

– Орыс келіншек итінің табиғи қажеттілігін ойлап, жаны шырқырады.

– Мен далаға сен үшін шыққан жоқпын ба?». Алда полиция офицері тұр, қасында алапес киім киген қос курсант. Оларға да жақындап қалды. Қазақ жігіт қолын шекесіне қойды.

– Қайда барасыз?

– Отыра-отыра ішім пысып кетті. Бірауық өзен жағаласам деп едім.

– Жоқ, азаматша, болмайды. Заң қатал. Бізді де жоғарыдан тексереді. Нанымыздан айырасыз. Жасыңыз нешеде?

– Зейнет жасына жеткен жоқпын.

Талай міністрі мен Орталық Комитеттің бөлім меңгерушілерін емдеп, алғыстан басқа сөз естімеген дәрігер ызаға булықты.

– Сіз маған ақыл айтпақсыз ба?

– Қазір акт жасаймын да, мен сізді қамауға жіберем. Оған күшім жетеді.

– Мен итімді серуендетуге шығып ем.

Аға лейтенант абдырап қалды да:

– Е-е, солай демейсіз бе. Біраз өзен жағалап қайтыңыз,- деп тағы да қолын шекесіне апарды.

Лайканың ұрпағы айналасына көзін айналдыра қарап, дәрет сындыратын түбіртек іздеді. Алды – даңғыраған көше, арты – жіп-жіңішке жүргінші жолы – түбіртегі жоқ цемент дүние. Ит жалаң етіп сақшыға бір қарады да, оң аяғын көтеріп, бұзау тұмсық қара бөтеңкенің тұмсығына саңғытып жіберді. Адамға жаза қолданам деп аптығып тұрған аға лейтенант аузын аша алмады.

– Итіңіз әбден тойып шығыпты, – деді әйелге қарап.

– Түскі асты ішіп шығып едік...

Қасындағы шекара училищесінен көмекке келген қос курсант тік тұрса да күлкілерін тия алмады.

– Старлей мырза, иттің иесі қазақ болса не істер едіңіз?- деді әкесі училищеге күштеп тапсырған ашық ауыз жігіт еркін сөйлеп.

– Молчать! Разговори! – деді уақытша бастық бұйрық раймен.

Аға лейтенант жылдам басып барып, бөтеңке тұмсығын көше шетінде қылтып өскен жалғыз тал шөпке сүртіп келді.

– Дегенмен, қыдырып қайтайын,- деді орыс келіншек.

– Так точно! – деді офицер сымдай тартылып.

Коронавирус не көрсетпеді. «Қанден ерткен келіншектер» мен «Құндақтаулы адамдардың» талайы көшеге шықты. Чеховта арман жоқ. Біз солармен бірге жүрміз.

Қуандық ТҮМЕНБАЙ,
жазушы.

КОРОТКО ОБ ЭКОНОМИКЕ

КАЗАХСТАН СОКРАТИТ ДОБЫЧУ НЕФТИ

Казахстан поддержал соглашение ОПЕК+ и планирует сократить добычу нефти в мае-июне на 390 тыс. баррелей в сутки, об этом сообщили в пресс-службе министерства энергетики.

«12 апреля достигнут консенсус в соглашении о коллективном сокращении добычи нефти странами ОПЕК+, а также странами, не входящими в ОПЕК+, на 9,7 млн баррелей в сутки. Это, безусловно, одно из самых больших коллективных сокращений добычи нефти в истории мировой нефтяной индустрии», - указывается в сообщении.

Из-за пандемии коронавируса во всех странах резко упал спрос на нефть, так что предложение секретариата ОПЕК о коллективном сокращении добычи, как считают в ведомстве, выглядит разумным и своевременным.

«В случае если бы сделка ОПЕК+ не была заключена, нефтедобывающие страны в любом

случае бы пришли к сокращению добычи, т. к. перед всеми игроками рынка стоит проблема затоваривания складов и хранилищ, а также отсутствия спроса, так как сейчас в мире наблюдается переизбыток нефти», - пояснили в министерстве.

Благодаря сделке ОПЕК+ сокращение добычи будет коллективным, контролируемым и даст позитивный импульс рынку, что, по мнению экспертов, благоприятно повлияет на рост цен на нефть, а также решит проблему затоваривания.

КУРС ТЕНГЕ К ДОЛЛАРУ

ВОЗМОЖНЫЙ КУРС ТЕНГЕ ПО ОТНОШЕНИЮ К ДОЛЛАРУ НА АПРЕЛЬ 2020 ГОДА СПРОГНОЗИРОВАЛ КАЗАХСТАНСКИЙ ЭКОНОМИСТ АРМАН БАЙГАНОВ, РАЗМЕСТИВ СООТВЕТСТВУЮЩИЙ ПОСТ НА СВОЕЙ СТРАНИЦЕ В INSTAGRAM.

внешние и внутренние макроэкономические факторы:

1) Согласно обнародованным ежедневным статистическим данным американской нефтесервисной компании Baker Hughes от 10 апреля, количество нефтяных буровых установок в США в течение недели сократилось на 58 единиц или 11% от общего количества. Данный фактор повлиял на ускорение темпов снижения объемов добычи нефти в США. В тоже время принятое соглашение ведущими нефтяными странами о снижении объемов добычи нефти на 10 млн баррелей в сутки, окажет краткосрочную поддержку стоимости нефти. Нефтяные котировки с учетом данных факторов предполагается в пределах 31-35 долларов за баррель Brent;

2) Ухудшение экономической ситуации в США на фоне распространения COVID-19 будет способствовать дальнейшему ослаблению американской валюты;

3) Продление до конца апреля текущего года режима чрезвычайного положения и расширение географии карантинных мер по стране окажет негативное влияние на курс национальной валюты;

«Основываясь на сложившихся факторах, биржевой курс национальной валюты по отношению к доллару на предстоящей неделе будет в курсовом диапазоне 429-432 тенге в сторону незначительного укрепления», - подытожил Арман Байганов.

Эксперт отметил, что биржевой курс национальной валюты в прошедшей неделе формировался в курсовом коридоре 431-440 тенге, укрепившись по итогам недели на 3%. Существенному укреплению курса национальной валюты способствовали положительные внешние макроэкономические факторы.

«Во-первых, на фоне ускоренного распространения коронавирусной эпидемии и ухудшения экономической обстановки в США американская валюта в течение недели ослабла на 1,3% по отношению к основным мировым валютам. Во-вторых, российский рубль в течение недели укрепился на 4%, что соответственно оказало поддержку национальной валюте», - отметил Арман Байганов.

По его мнению, на предстоящей неделе на формирование курса национальной валюты будут оказывать влияние следующие

БЮДЖЕТ НЕДОПОЛУЧИЛ 400 МЛРД ТЕНГЕ

Доходы республиканского бюджета за I квартал снизились на 10,5% из-за негативного влияния коронавируса на экономику.

По итогам первого квартала доходы государственного бюджета исполнены на 89,9% к плану, республиканского - на 78,8%, местных бюджетов - на 121,4%, рассказал первый заместитель премьер-министра - министр финансов Аликхан Смаилов.

«Темп роста доходов государственного бюджета по сравнению с аналогичным периодом прошлого года составил 101,2%, местных бюджетов - 133,1%. Доходы республиканского бюджета снизились на 10,5% из-за негативного влияния внешних факторов на экономику. В республиканский бюджет поступило 1,402 трлн тенге, план не исполнен на 378 млрд тенге», - сообщил Аликхан Смаилов на заседании правительства.

Также на заседании было отмечено, что на поступление НДС на импорт негативное влияние оказала пандемия. В итоге сокращение импорта из третьих стран составляет 87 млн долларов.

«В связи с сокращением импорта наблюдалось снижение налоговых поступлений от 11,4 тысячи налогоплательщиков на сумму 49,1 млрд тенге. Кроме этого, количество автотранспорта, прибывшего из Китая, уменьшилось на 29,3%», - сообщил Аликхан Смаилов.

Наряду с этим на неисполнение по КПН

повлияло снижение цен на основные экспортные позиции: по сырой нефти - на 22,1%, цинку - на 20,8%, меди - на 9,4%, алюминию - на 9,7%, свинцу - на 10,1%, феррохром - на 11,6%.

Отдельно глава Минфина рассказал о планах по приватизации, которые должны компенсировать действующие потери бюджета.

«В 2020 году планируется реализовать 68 объектов. Из них 37 выставлены на продажу. За отчетный период продано 6 объектов на сумму 3,2 млрд тенге. 31 объект выставлен на торги. 28 объектов будут выставлены на продажу до конца года. Таковы результаты исполнения бюджета за отчетный период. Одна из главных задач, стоящих перед министерством, это совместно с соответствующими государственными органами своевременное доведение до конечных получателей финансовых средств, предусмотренных в уточненном бюджете на социальную сферу, поддержку предпринимателей», - подчеркнул Аликхан Смаилов.

Он также заверил, что, несмотря на сложившуюся экономическую ситуацию, государство своевременно исполняет все обязательства перед бизнесом.

«В отчетном периоде (бизнесу) было возвращено 193 млрд тенге. Сумма возврата НДС по сравнению с аналогичным периодом 2019 года выросла на 84 млрд тенге», - сообщил он.

«ALATAY-AQPARAT»

АГЕНТСТВО FITCH СОХРАНИЛО РЕЙТИНГ HALYK BANK НА УРОВНЕ «BB+»

8 апреля 2020 года международное рейтинговое агентство Fitch подтвердило долгосрочный «РДЭ» (рейтинг дефолта эмитента) Халык Банка на уровне «BB+» с негативным прогнозом.

Также был подтвержден рейтинг финансовой устойчивости Банка на уровне «bb+» (Viability Rating), который продолжает оставаться самым высоким в банковском секторе Казахстана.

Пересмотр прогноза рейтинга банка с позитивного на негативный является следствием недавнего пересмотра прогноза на банковский сектор Казахстана на негативный в связи с пандемией коронавируса и значительным снижением цен на нефть и происходит в рамках аналогичных рейтинговых действий глобально по всему миру, в том числе в СНГ.

«Подтверждение рейтинга Халык на уровне «BB+» является очень важным для банка. Как вы знаете, повышение рейтинга до этого уровня произошло около четырех месяцев назад в декабре 2019г. Последний раз такой рейтинг (BB+) был у банка в докризисный период в ноябре 2008 года. С этого момента Халык прошел несколько экономических циклов. Сохранение такого высокого уровня рейтинга в условиях текущего глобального экономического кризиса и ухудшения в операционной среде в очередной раз подтверждает высокую устойчивость банка к любым потрясениям благодаря сильной рыночной позиции, высокой и стабильной прибыльности на протяжении нескольких экономических циклов, значительной капитализации и подушке ликвид-

ности, правильной политике в отношении рисков и качественной структуре активов. Хотелось бы отметить, несмотря на то, что, Халык Банк продолжает свою работу по реализации своей стратегии по цифровизации, что позволит продолжить улучшение качества сервиса и удобства продуктов и услуг банка», - прокомментировала председатель правления Народного банка Казахстана Умут Шаяхметова.

АО «Народный банк Казахстана» является лидирующей финансовой группой и лидирующим розничным банком в Казахстане с самой крупной базой клиентов и сетью распространения. Банк предлагает широкий спектр услуг (банковские услуги по страхованию, лизингу, брокерские и услуги управления активами) своим розничным клиентам, клиентам малого и среднего бизнеса и корпоративным клиентам. Банк также осуществляет свои операции в России, Грузии, Кыргызстане, Таджикистане и Узбекистане.

ВВП СНИЗИТСЯ НА 2,5% В 2020 ГОДУ

Об этом сообщил МВФ (Международный валютный фонд), спрогнозировав и оценив состояние экономики Казахстана.

Согласно прогнозу, апрельского отчета МВФ, в 2020 году реальный ВВП Казахстана сократится на 2,5%. А также безработица вырастет на 7,8%. И только в 2021 году рост ожидается на уровне 4,1%.

Потребительские цены в стране увеличатся на 6,9% в 2020 году и 6,8% в 2021 году (5,2% в 2019 году). Ранее упомянутая безработица, вырастет на 7,8% в этом году и на 5,8% в 2021-м. В 2019 году этот показатель составлял 4,8%.

Между тем, согласно прогнозу, мировая экономика сократится в этом году на 3%, однако вырастет на 5,8% в следующем. В отчете отмечается, что это намного хуже показателя финансового кризиса 2008-2009 годов.

"При таком базовом сценарии, предполагающем, что пандемия завершится во II полугодии 2020 года и от усилий по ее сдерживанию можно будет постепенно отказываться, глобальная экономика вырастет на 5,8% в 2021 году", - отмечают аналитики фонда.

Вместе с тем негативные экономические последствия из-за коронавируса зависят от многих факторов, которые накладываются друг на друга. Поэтому тяжело предсказать масштабы перебоев в поставках, последствия резкого ужесточения условий на мировом финансовом рынке, сдвиги в устоявшихся моделях расходования средств, поведенческие изменения (такие как избегание населением торговых центров и общественного транспорта), последствия для потребительского доверия и волатильность цен на сырьевые товары.

Что касается мировой экономики: прогноз для стран с формирующимся рынком и развивающихся стран на текущий год снижен на 0,2 п.п., до 3,9%, на следующий год - на 0,1 п.п., до 4,6%.

Оценка роста экономики Индии в 2019-2020 годах снижена на 0,9 п.п. и 0,2 п.п., до 6,1% и 7%, прогноз роста китайской экономики - на 0,1 п.п. и 0,2 п.п., до 6,1% и 5,8%, соответственно. Прогноз роста ВВП Бразилии, напротив, повышен на 0,1 п.п., до 0,9%, в 2019 году и снижен на 0,4 п.п., до 2%, в 2020 году.

Оценка роста ВВП развитых стран в 2019 году, так же как и мировой экономики, снижена на 0,2 п.п., до 1,7%, в 2020 году рост составит 1,7%.

Прогноз роста экономики США на текущий год снижен на 0,2 п.п., до 2,4%, на следующий - повышен на 0,2 п.п., до 2,1%. В странах еврозоны, по оценке МВФ, ВВП вырастет в 2019 году на 1,2% (в июле рост оценивался в 1,3%), в 2020 году - на 1,4% (предыдущий прогноз - 1,6%).

Экономика Японии в текущем году вырастет на 0,9% (оценка не изменилась), в 2020 году - на 0,5% (снижение на 0,1 п.п.).

Прогноз роста ВВП Великобритании на 2019 год снижен на 0,1 п.п., до 1,2%, в 2020 году оценка не изменилась - 1,4%....

ҚАЙЫРЫМДЫЛЫҚ

Кәсіпкерлердің көмегі

АЛМАТЫ ОБЛЫСЫНЫҢ КӘСІПКЕРЛЕР ПАЛАТАСЫ БАСПА-СӨЗ ҚЫЗМЕТІНІҢ ХАБАРЛАУЫНША, ӨҢІР КӘСІПКЕРЛЕРІ АЗ ҚАМТЫЛҒАН ОТБАСЫЛАРДЫ АЗЫҚ-ТҮЛІК ТАУАРЛАРЫМЕН ТЕГІН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУДЕ.

Алматы облысының ӨКП өңірлік және аудандық кеңес мүшелері, Қарасай ауданының кәсіпкерлері - Жанна Жазықпаева, Әзім Абдуллаев, Жанат Молдағұлов және Асқар Оспанов халықтың әлеуметтік жағынан осал топтарына көмек көрсетті.

«Қазіргі уақытта біз көптеген отбасыны азық-түлікпен, тұрмыстық тауарларымен қамтамасыз етуге тырысамыз. Қарасай ауданының кәсіпкерлері осындай қиын уақытта

біз үшін қолдау көрсетіп, үн қатқаны қуантады. Қазіргі уақытта 92 отбасына көмек көрсетіліп, мұқтаж отбасылардың тізімін құруды жалғастырамыз», – деді Қарасай аудандық кәсіпкерлер палатасы филиалының директоры Орынбай Жанәділ.

Сондай-ақ, жақында Алматы облысы Кәсіпкерлер палатасы Өңірлік кеңесінің мүшесі, «BilimInvest» білім беру инвесторларының ұлттық Ассоциациясы» жеке кәсіпкерлер мен

занды тұлғалар бірлестігінің жетекшісі Күләнда Батырбекова Талғар ауданының отбасыларына материалдық көмек көрсетті. Отбасыларына азық-түлік себеті таратылды. Бұдан басқа, қазіргі уақытта мұқтаж азаматтар үшін бірінші кезекте қажетті дәрі-дәрмектер және медициналық бұйымдар сатып алынады. Оның айтуынша, басқа аудандық Ассоциация бөлімшелері көп балалы

және аз қамтылған отбасыларға көмек көрсетуде.

Сонымен бірге, Алакөл ауданының кәсіпкері, өңірлік кеңес мүшесі Досан Каримов ауданның аз қамтылған отбасыларын үнмен қамтамасыз етті. Мұқтаждар үшін ол 3 млн. теңге көлемінде ұн сатып алған.

Ш. БАТЫРОВ.

МЕДИЦИНА

ҚР Қорғаныс министрлігінің арнайы ұшағымен Қазақстанға Қытай дәрігерлері келді. Олар еліміздегі COVID-19 вирусымен күресуге көмектесіп, өз тәжірибелерімен бөліседі.

«ШЕВРОН» Қазақстанға қытай дәрігерлерін әкелді

Арнайы делегация құрамында ҚХР Қазақ автономдық аймағы Іле губернаторының орынбасары, сондай-ақ, интенсивті терапия, инфекциялық бақылау, пульманология, қоғамдық денсаулық, нефрология сияқты әртүрлі сала дәрігерлері, аталған вируспен күресте тәжірибе жинақтаған медбикелер бар.

Тағы бір жағымды жаңалық: дәрігерлермен бірге дәрі-дәрмек, медициналық заттар мен техникасы бар жалпы көлемі 5,5 тоннаға жуық гуманитарлық көмек жетті.

Мұндай бастаманы іске асыруға Қазақстан Президенті Қ.Тоқаев пен ҚХР төрағасы Си Цзиньпин арасындағы екіжақты келісім себеп болған. Жобаға «Шеврон» компаниясының Колумбия университетінің ICAP қоғамдық денсаулық сақтау мектебімен (АҚШ) бірлесе отырып, жедел түрде қолдау көрсетілді.

Қытай делегациясы Нұр-Сұлтан, Алматы, Қарағанды қалаларында 15 күн болады. Бағдарлама шеңберінде аталған үш қаладағы көпсалалы ауруханалар мен емханаларда қауіпсіздік шараларын сақтау жолдары, әртүрлі саладағы дәрігерлерге онлайн тренингтер, барлық облыс, аудан, аймақтардағы денсаулық сақтау басқармаларында жұмыс істейтін қызметкерлермен қытай дәрігерлердің кездесуі, Нұр-Сұлтан, Алматы, Қарағанды қалаларындағы Медицина университеттері студенттерімен кездесу, баспасөз мәслихаттарына қатысу т.б. шаралар жоспарланған.

Барлық кездесуде қытай дәрігерлер COVID-19 вирусымен күрес және алдын алу, сақтану жолдарымен бөліседі, ауруды жұқтырғандарды анықтау және олардың жақындарын оқшаулау, емдеу мен дәрігерлерің кеңес беру тәсілдері, медицина қызметкерлерінің вирусты жұқтырудан сақтау жолдары жайлы тәжірибесімен бөліседі. Мұның бәрі еліміздегі вируспен күресті жақсартатынына және індетті тоқтатуға оң әсер ететіні сөзсіз.

ӨЗ ТІЛШІМІЗ

ҚҰЛАҚҚАҒЫС

ҮЙДЕ ОТЫРЫП, ХАЛЫҚ БАНКІНЕН ШОТ АШЫҢЫЗ

Банкте ұзын-сонар кезекте тұру өткен күннің еншісінде қалды. Қазір кез келген қазақстандық банк бөлімшесіне бармай-ақ, Halyk Bank клиенті бола алады. Смартфон арқылы үйде отырып-ақ, банктен есепшот ашаңыз болды. Жаңа мүмкіндіктің арқасында картаны үйге дейін жеткізу қызметін пайдалануға, сонымен қатар 42 500 теңге көлеміндегі әлеуметтік төлемді алуға болады.

Жаңа қызметпен қатар клиентке онлайн сервистердің ауқымды түрі ұсынылады. Коммуналдық, ұялы байланыс үшін төлемдер және Homebank ұсынатын көптеген қызметтер қолжетімді, әрі комиссиясыз, ең бастысы әр төлем үшін жоғарылатылған бонус есептеледі.

– Коронавирустық инфекцияның пандемиясы банк секторына қатты әсерін тигізді. Нарық нақты басымдықтарды белгіледі. Сондықтан бізде де қазақстандықтардың қауіпсіздігі мен жайлылығын бірінші орынға қойып, банктің қашықтықтан басқару онлайн сервистерінің белсенді дамуына жіті мән бердік. Сол себепті, қазақстандықтарға үйден шықпай-ақ банк қызметтерін онлайн қолдануды ұсындық, – деді өз сөзінде Halyk Bank басқармасының төрайымы Үміт Шаяхметова.

Енді сіз Halyk Bank клиенті болмасаңыз да картаны бөлімшеге бармай-ақ онлайн аша аласыз. Ол үшін бар болғаны Homebank қосымшасын жүктеп алып, бейне растаудан өтіп, Halyk Bank-тің барлық өнімдері мен сервистеріне қол жеткізуге болады. Енді әр қазақстандық банкке келмей-ақ Homebank қосымшасы арқылы банк клиенті бола алады.

– Жәрдемақы алу үшін маған шот пен карта ашу қажет болды. Алайда қазіргі шектеулермен сыртқа шығуға да қорқасың. Оның үстіне кезекте тұрудың өзі де қауіпсіз емес. Сондықтан Halyk Bank-тен шотты қашықтықтан ашуға бел будым. Шындығын айтқанда көңілім толды. Бұл өте ыңғайлы екен. Бар болғаны Homebank қосымшасын жүктеп алдым, бейне растаудан өтіп, шоттың нөмірін алып, 42500.enbek сайтында өтінім беріп, төлемді күтіп отырғаны жайым бар. Маған банк бөлімшесіне барудың да қажеті болмай қалды, – дейді Halyk Bank клиенті Ляйля Мұсаипова.

Homebank-те бір рет шот пен картаны ашаңыз сізге банк бөлімшесіне бармай-ақ көптеген банк өнімдері мен сервистері қолжетімді болады. Барлығы 4000-нан астам онлайн сервистер: комиссиясыз, әрі бонустар есептелетін төлемдер, кез келген карта мен шоттарға аударымдар, өз қаражаттарыңызды тәулік бойы бақылау және картаға бір мезетте берілетін онлайн кредит және т.б.

Өзіңізге және денсаулығыңызға сақ болыңыз. Онлайн тәртіпке Halyk Bank клиенті болу мүмкіндігін пайдаланыңыз және банк қызметтерін, шот немесе карта ашу, кредиттер мен төлемдерді алу, Homebank қосымшасы арқылы қызметтерді комиссиясыз өтей отырып, жоғарылатылған бонустарды бөлімшеге бармай-ақ үйден алып отырыңыз.

«АЛАТАУ-АҚПАРАТ»

ҮНДЕУГЕ ҮНҚОСУ

Адамның басты байлығы әрқашанда оның денсаулығы. Айта көтерлігі, денсаулық тек жеке адамның ғана емес, бүкіл қоғамның байлығы. Халқымыз «Дені саудың – жаны сау» деп орынды айтқан.

Денсаулық – бұл адамның еңбекке белсенді болуы, әрі ұзақ өмір сүруі, тәннің саулығын және рухани саулығын сезінуі. Бүгінгі халқымыздың басынан өткеріп жатқан коронавирус пандемиясы елімізге үлкен қауіп төндіріп, ұлт саулығына секем түсірді. Мемлекет басындағы азаматтарымыздың тынымсыз тірлігі мен ақ халатты абзал жандар мен тәртіп сақшыларының арқасында аурудың алды алдынып, халықты індеттен барынша қорғап жатыр. Күні кеше Елбасымыз Н.Назарбаев халыққа өзінің үндеуін жариялап, «Бірлесе білген ел бәрін жеңеді» деп барша-

БАСТЫ БАЙЛЫҚ – ДЕНСАУЛЫҚ

мызды бірлікке шақырды. Тәуелсіздігін алғанға дейін еліміздің басынан небір тар жол тайғақ кешу өтті. Барлығын да ата-бабаларымыз бірлік пен ынтымақтың арқасында жеңіп келді. Қазіргі ел басына түскен қиын күндерді де дәл солай еңсеретініміз анық. Елбасымыздың да айтпағы да әлеуметті әбігерге салған коронавирус індетімен бірлесе күресіп, ынтымақтаса әрекет ету. «Бұл – бүкіл әлем мемлекеттеріне түскен зор ауыртпашылық. Біз оны осындай сын сағатта септігің тиізетін халқымыздың төзімділігі, ерік-жігері және өзіне деген зор сенімі арқасында міндетті түрде жеңіп шығамыз. Ол үшін бізге қажетті нәрсе – қаржы-қаражат, материалдық ресурс, техника, азық-түлік – бәрі бар. Алаңдайтын,

абыржитын еш негіз жоқ», – деген Елбасы сөзі бәрімізді қуаттандырып, сенімімізді нығайта түсті. Біздер де мемлекетке иек артып отырмай өз тарапымыздан қолдан келгенді жасауымыз керек. Тәртіпке бағынып, үйде болғанымыз жөн. Елбасымыз аға буынға зор сенім артып, халықты ынтымаққа, жақсылыққа, ізгі амалдар жасауға, саламатты өмір салтын ұстануға үндеуге шақырды. Әсіресе жастарды еңбекке, білім алуға, қатарының алды болуға тәрбиелеуді тапсырып, ұрпақ алдындағы жауапкершілігіміздің салмағын айқындап берді. Әжелер – бір-бір үйдің ақылшысы, мәуелі бәйтерегі. Өскелең ұрпаққа жол көрсетіп, ұлттық тәрбиенің дәнін себуші жандар. Сондықтан да осындай қиын күнде

отбасын ошақ қасына жинап, ұрпағының амандығын тілеп, елді бірлікке ұйыстыратын әжелердің де орны ерекше екені рас. «Ұлт денсаулығы мен мемлекет қауіпсіздігі – бір-бірімен етене, егіз ұғымдар. Мемлекет бұл қиындықтан шығу үшін қолдан келгеннің бәрін жасайды және тиісті шараның барлығын атқарады. Бірде-бір адам, еліміздің ешбір азаматы қамқорлықсыз қалмайды» деген Елбасының сөзіне кәміл сенеміз. Әрбір шаңырақтағы аналар да қолынан келгенше қолдау көрсетіп, аты жаман індеттен арылуға өзінше үлес қосатынын айтқым келеді.

Әбен ТАЙЖАНОВ,
Ескелді аудандық мәслихатының депутаты.

МАМАН МІНБЕРІ

ТӘРТІПКЕ БАҒЫНАЙЫҚ

Қазіргі кезде бүкіл әлемді әбігерге салған қауіпті дерттің алдын алуға және онымен күресуге мемлекет тарапынан тиісті шаралардың барлығы атқарылып жатыр. Алматы облысының аумағында коронавирус инфекциясының енуінің және таралуының алдын алу үшін шектеу шаралары күшейтілді.

Президентіміз Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаев осындай күрделі кезеңде халыққа арнаған үндеуінде азаматтардың денсаулығы мен қатар олардың өз табысынан айырылмауы маңызды екенін және барлық көмекке мұқтаж топтарға көмек көрсетілетін атап өтті. Өкінішке орай, осындай кезде ел-жұртты дүрліктіретін, жалған ақпараттар тарататындар да бар. Барлық азамат тек ресми мәліметтерге сүйенуі қажет. Елбасымыз айтқандай, «шынымен көптің қамын көздейтін адам айғайшыл күшімен емес, игілікті ісімен қызмет еткені дұрыс». Елімізде ресми ақпаратты алуға барлық жағдай жасалған, ашық үкімет жұмыс жасауда. Үйден шықпай-ақ алуға болатын халыққа өте қажет көптеген әлеуметтік қызметтер және бағдарламалар құрылған. Сонымен қатар, туындаған құқықтық мәселелер бойынша Әділет министрлігінің Құқықтық ақпарат орталығы демалыссыз, күн сайын сағат 10:00-ден 17:00-ге дейін кеңес береді. Қоңыраулар 87172580058 (87086935631 нөмірі бойынша WhatsApp) және 119 нөмірлері бойынша қабылданады.

Халықтың денсаулығы басты назарда болғандықтан, қазіргідей күрделі кезеңде халық та мемлекетке қолдау көрсетуі керек. Әрбір адам өзінің әрекетіне ерекше жауапкершілікпен қарап, сақтық шараларын барынша қолдануы қажет. Індетпен күресудің бірден бір жолы азаматтардың үйде болуына, тәртіпке бағынуына байланысты екенін ұмытпайық.

Салтанат БАТЫРХАНОВА,
ҚР ӘМ «Заңнама және құқықтық ақпарат институты»
РМК Алматы облысы бойынша филиалының директоры.

ҚОҒАМ ДЕРТІ

ЖЕМҚОРЛЫҚПЕН КҮРЕСУ – АЗАМАТТЫҚ БОРЫШ

Конституциялық тәртіпті қорғау, сыбайлас жемқорлықпен күрес аясында тиімді, бірыңғай жалпы мемлекеттік саясат жүргізу, мемлекетпен азаматтардың өмір сүруінің барлық салаларында сыбайлас жемқорлық пен оның көріністері деңгейін төмендету, қоғамның мемлекетке және оның институттарына сенімін нығайту бүгінгі күндегі басты мақсат болып табылады.

Сыбайлас жемқорлық дегеніміз – заңда қарастырылмаған жеке немесе дөнекерлер арқылы мүліктік игілікке және мемлекеттік функцияларды атқаратын басымды тұлғалардың және де соларға теңестірілген тұлғалардың, лауазымдық дәрежелерін қолдана отырып және де лауазымының мүмкіндіктерін өз мүддесіне қолдана отырып мүліктік табыс алу үшін жасалынатын қадамдар. Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылыққа байланысты, Қазақстан Республикасының «Сыбайластық жемқорлыққа қарсы күрес туралы» Заңында ескерілген, сонымен қатар басқа да заңда бекітілген сыбайлас жемқорлық немесе сыбайлас жемқорлыққа жағдай жасайтын әкімшілік және қылмыстық жауапкершілікті еліктіретін іс-әрекетке байланысты тәртіптер. Жемқорлық құқық бұзушылықты хабарлаған және басқа да жолмен жемқорлықпен күреске ат салысқан тұлға мемлекет қорғауында болады. Жемқорлықпен күреске көмек берген тұлға туралы ақпарат мемлекеттік болып табылады. Бұл ақпаратты жариялаған тұлға Қазақстан Республикасының «Сыбайластық жемқорлыққа қарсы күрес туралы» Заңымен бекітілген жауапкершілікке тартылады. Қажет болған жағдайда, жемқорлыққа қарсы күрес жүргізетін органдар жемқорлыққа қарсы күреске ат салысқан тұлғаның жеке қауіпсіздігін қамтамасыз етеді.

Бүгінгі таңда, мемлекет ұйымдасқан қылмыс және сыбайлас жемқорлықпен күрес саласында ең басты назарды экономикалық даму процестердің басқарылуына, ұйымдық-құрылымдық буындардың тиімді жолдарына, ішкі өзін-өзі бақылау жүйесін құруға және қоғамдағы осы бір дерттің алдын-алуға аударып отыр. Сыбайлас жемқорлықпен күрестің басты бағыты – оның алдын алу яғни, оның себептері мен шарттарын болдырмауға ықпал жасау керектігін ескерген жөн. Кез келген өркениетті қоғам үшін сыбайлас жемқорлықпен күрес ең өзекті мәселенің бірі болып табылады.

Сыбайлас жемқорлықпен пәрменді күресу үшін халықтың құқықтық сауатсыздығын жоятын, құқықты түсіндіру жұмысының деңгейі мен сапасын арттыру керектігінің маңызы зор. Халық өздерінің құқықтарын, өздеріне қарсы қандай да бір құқыққа қайшы іс-әрекет жасалған жағдайда қандай іс-қимыл қолдану керектігінің нақты жолдарын толық білулері қажет. Сондықтан сыбайлас жемқорлықпен күресу барлық Қазақстан Республикасы азаматтарының азаматтық борышы деп білу керек.

Айдын АЛДАБЕРГЕНОВ,
Талдықорған қаласының мамандандырылған тергеу сотының төрағасы.

СОТТЫ ҚҰРМЕТТЕМЕГЕНІ ҮШІН ЖАУАПТЫЛЫҚ

Сот талқылауын бастамас бұрын төрағалық етуші судья процеске шақырылған қатысушылардың келуін тексереді. Төрағалық етушінің міндетін істі қарайтын судья атқарады. Азаматтық істегі тараптар және іске қатысушы басқа да тұлғалар егер тек сот тарапынан олардың келмеу себептері дәлелді деп танылмаса, сот талқылауына қатысуға міндетті. Ең алдымен сот талқылауында сот отырысының хатшысы осы іс бойынша шақырылған тұлғалардан кімнің келгенін, келмеген тұлғаларға хабар берілгенін, не берілмегенін және олардың келмеу себептері туралы мәліметтерді судьяға баяндайды. Іске қатысатын тұлғалар сот отырысына келмеу себептері туралы сотқа алдын ала хабарлауға және осы себептердің дәлелді екендігіне дәлелдемелерді ұсынуға міндетті. Мысалы, сотқа келмеуінің дәлелді себептеріне іске шақырылған адамның науқастанып, ауырып қалуы жатады, Бірақ ол қандайда бір нақты құжатпен расталуы және дәлелденуі тиіс. Сонымен қатар, егер іске қатысатын тұлғалар сот отырысының уақыты мен орны туралы тиісті түрде хабарландырылса, олардың келмеу себептері тек дәлелді деп танылған жағдайда ғана сот істі талқылауды кейінге қалдырады. Сот отырысының уақыты мен орны туралы тиісті түрде хабарландырылған іске қатысатын

тұлғалардың қайсыбірі келмеген жағдайда, егер олардың келмеу себептері дәлелсіз деп танылса, сот істі қарауға құқылы. Тараптардың тиісінше хабарландыруы дегеніміз – егер хабарлаудың түспегені, не кешірек түскені дәлелденбесе, көрсетілген мекенжайда тұратын тараптың көмелетке толған отбасы мүшелерінің бірі, басқа адам алған,оның тапсырылғаны туралы хабарламасы бар тапсырыс хатпен жіберілген хабарлама, телефонограмма немесе жедел хат, сондай ақ ұялы байланыстың ұялы абоненттік номері, электрондық мекенжай бойынша немесе хабарлаудың, шақырудың тіркелуін қамтамасыз ететін өзге де байланыс құралдырын пайдалану арқылы мәтіндік хабардың жеткізілгендігін растайтын есеп. Сот отырысының орны мен уақыты туралы тиісінше хабарландырылған тараптар және іске қатысушы басқа тұлғалардың сот отырысына дәлелді себептерсіз келмеуі Қазақстан Республикасы Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексінде көзделген талаптар бойынша сотқа құрметтемеушілік деп танылып, ол әкімшілік жазаға тартылады.

Жанар СЕРГЕБАЕВА,
Талдықорған қаласының мамандандырылған тергеу сотының кеңсе меңгерушісі.

ЖОЛДА АБАЙ БОЛ

Жол-көлік оқиғасына соқтығраттын басты себептің бірі – жүргізушілердің жол қауіпсіздігі ережелерін сақтамауы. Жол-көлік оқиғаларына жасалған талдау осыны айғақтайды. Атап айтқанда, өткен жылы көлік құралын басқару құқығынан айыру түрінде 752 адамға қатысты істің біздің сотта қаралуы осының жарқын дәлелі болса керек.

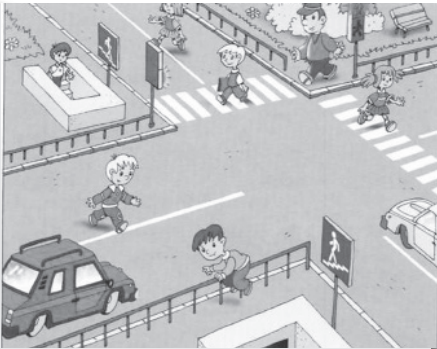
Өкінішке орай, жүргіншілер мас күйінде көлік басқара отырып, жауапкершілікті сезінбестен, жол көлік оқиғасының себепкерлері болып, екінші тараптарға материалдық шығын келтіріп, жол көлік оқиғасы салдарынан адамдардың денсаулығына айтарлықтай зиян келтіретіндігін түсінбейтіні қынжылтады. Сонымен қатар, кейбір азаматтар көлік басқару құжаттары яғни, құқығы болмастан, мас күйінде көлік басқарып, заңды бұзып жатқандар аз емес.

Жол-көлік оқиғасының елеулі бөлігінің мас күйінде рульге отырған жүргізушілердің үлесінде болуы заңды. Өйткені болмашы мөлшерде ішімдік ішкен адамның өзі жол ережесін зерделеуге қабілеті жоқ, көлік басқаруға қабілетсіз деңгейде болады. Сондықтан қазіргі кезде жол ережесін бұзған көлік жүргізушісінің ішімдік ішкені анықталса, жеті жылға дейін көлік жүргізу құқынан айыру көзделгенін тағы ескерте кеткіміз келеді. Өйткені мас күйінде көлік жүргізген адамнан бәрін күтуге болады.

Кім қандай көлік мінсе де бәріне ортақ орындалуға міндетті Ереже бар, ол Жол қозғалысы Ережесі. Жүргізушінің мас күйінде немесе автокөлік жүргізушінің олқылық салақтығынан, көлік жүргізу салдарынан болып жатқан жол апаттары әрбір адамдарды ойландыруы тиіс. Әр жол апаты сайын адам опат болып, не мертігіп мүгедек болып жатқанда, жауапкершілікті күшейтпесе болмайды. Жауапкершілік, ең басты әрбір адамның өзінің сана сезімі, өзіне деген жауапкершілігі. Бұл орайда жаяу жүргіншілер де жол бойында сақ болып, бағдаршам белгісін қатаң сақтағандары абзал.

Жол қозғалыс оқиғасы өздігінен туындамайды. Ол қозғалыс ережелерінің қандай да бір талаптарын сақтамағандықтан болады. Жол қозғалысы оқиғаларының сандары мен фактілерінде көптеген адамның өмірі, тағдыры және денсаулығы тұрады. Ең қорқыныштысы – жол қозғалысы оқиғалары кезінде балалардың қаза болуы. Бұл мәселені шешудің негізгі мәні – балаларды жол қозғалысы ережелеріне дұрыс дайындау және үйрету.

Эльмира АЛДАБЕРГЕНОВА,
Талдықорған мамандандырылған ауданаралық әкімшілік сотының төрағасы.

ОЙТОЛҒАМ

БАЙЛЫҚ деген не өзі?

Байлық алғашында адамдардың күйбең тірлігіндегі күнделікті табиғи қажеттілігін қамтамасыз етіп, кейіннен әлеуметтік хал ахуалдарынан туындайтын қарым-қатынастар құралына айналып жүйелене береді. Ал рухани бай адам ақыл, парасат қабілеттілігіне сүйене отырып жеке басымен елжұрт игілігіне ұштастырып игере береді. Мұндай адамдар байлық жанның емес, тек тәннің рахаты екенін де жақсы біледі.

тап болармыз: әлемдегі ең бай әйелдердің бірі шетелдік Л. Пауэлл Джобс күйеуінен өзіне мұрагерлікке қалған 27,6 млрд. доллар байлығын балаларына қалдырмайтынын айтты. Ол әйел мұраның ұрпақтан-ұрпаққа берілуіне қарсы екен-мыс. Өткенде тағы бір шетелдік өлер алдында мұрасын мысығына қалдырып, соны жақсы қарауы үшін біреуге 30 мың доллар бергеніне әлем халқы куә болды. Қытай елінің бір билік өкілінің өмір бойы жинақтап АҚШ-дағы бір банкке сақтатқан қомақты көлемдегі қаржысы да өмірден өткеннен кейін мұздатылып басқа елдің игілігіне кеткенін БАҚ-жария еткенін оқып білдік.

Хакім Абайдың:
*Адам ғапыл дүниені дер менікі,
Менікі деп жүргеннің бәрі оныкі.
Тән қалып, мал да қалып, жан*

*кеткенде,
Сонда ойла, болады не сенікі?,*
– деп дөп басып айтқанын, шектен шығып шектеусіз жинап сақтаған байлығың кімге бұйыратынын егесі есте сақтап мүмкіндігінше жесір-жетім, кедей-кепшік, мүгедек немесе мұқтаж жандарға, жас жұбайларға жылдық пайызынан үлестіре қамқорлық танытып жүрсе қайырымы ұрпағына, елжұртына бұйыраы Алланың қалауы екені де өмір шындығы.

Қазіргі қоғам жаңа заманда ақылына жүгініп, байып, бақуатты өмір сүрудің жүйелі жолына түскен жастарымыз «байлыққа» деген көзқарастарын түбегейлі өзгертіп, бай да, бақытты болатындай тәртіпті, тәрбиелі, ақылды болып өсіп, өркендеп, бірлік берекеміз арта берсін деп тілейік ағайын! Ақшаны ақылды адамдар ғана билей алатынын ұмытпайық! Шетел асып қашып кететіндер мен шетелден келіп көздеген мақсат-мүдделерін орынсыз жүзеге асырушылардың жолын кесу үшін билік өкілдеріне қолдау көрсете білейік ағайын!

Құрметбек САНСЫЗБАЙҰЛЫ,
саясаттанушы.

ҚОЛӨНЕР

Бұрындары қазақта халықтың жағдайын жасап отыратын елге сыйлы байлар көп болғаны тарихи деректерден белгілі. Ондай рухани жағынан мықты, түсінік-түйсігі жоғары, ақылды-текті, көркем-мінезді адамдарды халық «бай» деп атаған екен. Бай болу кез келгеннің қолынан келе бермейді, байлыққа әрбір пенденің қолы жетпейтінін айтпаса да түсінікті. Себебі, бес саусағыңыз тең емесіндей адам да бір-біріне қабілет, ілім, адами қасиеттерімен тең келмейді. Сондықтан да олардың арасында көре алмаушылық, қызғаныш, бәсекелестік деген іштарлық сияқты жаман әдеттер жиі кездесе береді. Мұндай адамдар румен-ру, адамдар арасына өсек айтып, сөз тасуға шебер келеді.

Бұл ата-тегінен жалғасқан «тектілік» пен ақ сүтін етіне ендіре, сүйегіне сіңіре тәлім, тәрбиесін берген анасына да қатысты маңызды мәселе. Қандай заманда да адамдардың рухани және материалдық байлыққа қол жеткізуіне жағдай жасап, қамқорлық таныта алса қоғамның дамуы орнықты да оңтайлы жолға түседі екен.

Ал кеңес үкіметі халыққа байларды жау қылып көрсетті... М.Шоқай: *«Қазақтың мүддесіне келгенде ақ орыс пен қызыл орыс бірігіп, бұрынғы отаршылдық істі жалғастыра берді», – дейді. «1928-1930 жылдары «байталау» науқаны жүріп жатқанда бір қария: «Е, есі дұрыс үкімет кедәйді байға теңеуші еді, сендер керісінше істеп жатырсыңдар. Адамның басын аяғына, аяғын басына қаратып төңкеріп қойдыңдар да, оны «төңкеріс» деп атадыңдар», – деген екен.*

Міне, 1991 жылы сол кеңес одағы тарап, қаншама жыл отаршылдық құрсауында құрықталып келген халық көпшіліктің ортасынан шыққан кейбір «элита» аяқасты көктен түскен байлыққа батты да қалды. Адамгершілік, мәдениеттілік, әдептілік, парасаттылық деген

қасиеттерді ұмытып та кетті...

Шындығында тәуелсіздікпен келген жеке кәсіп бизнесті дамыту науқаны ысырап болғанын ел есін жиған соң білді. Қазақстанда өмір сүріп жатқан басқа ұлыс өкілдері өте-өте белсенділікпен бел шеше кірісіп біразы орасан зор байлықтың егесі болып оза шапты. Халық сабырлық

танытып келешектен үміт күтіп жүре берді де *«мәдениеті шектеулі адам қолындағы биліктің тарттырар зардабын»*, – кеш түсінді. Қалыптасқан жағдаймен келіспей, қызметтерінен өздері кеткендері де болды. Елдің тұтастығын ойламай арам жолмен аяқасты байып халықтың наразылығын

туындатқандар арасынан шетел асып кеткендері де болды. Бұл дегеніңіз, байлық – адам бойындағы қасиетті танытатын күш. Көңілі тоқ бай адамдар ішінде басқа жандарға шапағат-нұрын төгіп, қолұшын созып көмектесуге бейім пейілі кең жомарт жандар да көптеп кездескені абзал. Әйтпесе, мынадай масқараға

ӨТКЕНГЕ КӨЗ ЖІБЕРІП, ҰЛТЫМЫЗДЫҢ ТАРИХТА АЛАТЫН ОРНЫ ҚАНДАЙ ДЕГЕН САУАЛҒА ЖАУАП ІЗДЕСЕК, АУЫЗ ТОЛТЫРЫП АЙТАРЛЫҚ ҚАНШАМА ҚҰНДЫ ҚАЗЫНАМЫЗДЫҢ БАР ЕКЕНІ КӨРІНЕДІ. СОНЫҢ БІР АЙҒАҒЫ РЕТІНДЕ ҚЫШТАН ЖАСАЛҒАН ҰДЫСТАРДЫ АЙТУҒА БОЛАДЫ.

ҚҰМЫРАДА ҚҰПИЯ КӨП

Қазба жұмыстары кезінде табылған қыш ыдыстар археологиялық дерек ретінде адамзат қоғамының әр түрлі қырлары жөнінде мол ақпарат береді. Қыш арқылы қоғамның әлеуметтік-экономикалық, отбасылық, этно-мәдени қарым-қатынастары жөнінде мәліметтерге қол жеткізе аламыз. Табылған жәдігерлердің осыншама уақыт бүлінбей сақталғанының өзі таңқаларлық жағдай емес пе...

Қыш (керамика) адамзат тұрмысында алғашқы қолданыста болған материалдар қатарында. Балшықтан түрлі бұйым жасап, оның беріктігін арттыру үшін күйдіру ісі мезолит, неолит дәуірлерінде пайда болып, содан бері тоқтаусыз даму үстінде.

Бүгін еліміздің кез келген музейінен табылатын қыш құмыралардың бәрі біле бермейтін беймәлім сырларына тоқталуды жөн көрдік. Жалпы «құмырада құпия көп» деп бекер айтпаған. Себебі, сырттан қарағанда да солай көрінеді. Ал жүйелеп ойлаған жетелі адам құмыраның қадір-қасиетін қиналмай-ақ ұғып, білсе керек... Саз балшық жады мықты, тілін тапса сөйлей жөнелетін тірі организм деп айтса болады. Ол ғылыми тұрғыда дәлелденген. «Құмыралар сөйлейді» дегенге кім сенген?... Әйтсе де олардың әрбірі өз дәуірі туралы, сол замандағы адамдардың тіршілігі жөнінде сыр шертері анық. Ғалымдар алғашқы қауымда жасалған, сондай-ақ орта ғасырда және қазіргі істелген құмыраны қатар қойып, үшеуін де заманауи дыбыс жазушы құрылғылармен тыңдаған. Сонда алғашқы қауым кезінде жасалған құмырадан үңгірлерде күбірлеп сөйлеген адамдардың үндері есітілген

деседі. Саз балшықтың қасиеті мұнымен ғана шектелмейді. Ол сан мыңдаған жылдар сыр-сипаты мен сымбатын сол қалпында сақтаумен бірге, отқа да өте төзімді. Мәселен, қас-қағымда сан мың шақырым қашықтыққа заулайтын зымырандар моторы саз балшық керамикасынан құйылатынын біреу білсе, біреу білмес. Себебі, мыңдаған градус ыстық шығаратын ғарыш кемесінің моторында жанған отқа ешқандай темір заты төтел бере алмай, балқып кететін көрінеді. Ал, керамика, керісінше оттың қызуы күшейген сайын қатая түсетіні мәлім.

Саз балшықтан жасалған бұйымдардың жады туралы айтып қалдық. Негізі, қазіргі компьютерлер мен флешкалардың еске сақтау мишығы да осы саз балшықтан істелетіні анықталған. Сөт сайын мыңдаған ақпаратты жинақтап, қайта таратуға, тек қана саздан жасалған мишықтар ғана қабілетті екен.

Тіпті қасиетті Құранда «топырақтан, сыңғырлаған саз балшықтан жараттым» дейтін емес пе еді?! Саз балшықтың құрамы зиянсыз әрі бала денсаулығына пайдалы. Ол өзінің табиғи өнім екенімен де айрықша. Адам физиологиясы кальцийді топырақтан алатынын ескерсек, денсаулыққа пайдасы тағы артады. Себебі, сазда 60 пайызға дейін кальций элементтері бар. Балаға балшық илету арқылы көптеген психофизиологиялық аурулардың алдын алады және алақанға орналасқан көз, құлақ, мұрын сынды сезу, көріп, есту мүшелерінің қабілетін жақсартып, дұрыс ойлау мен дамуын қалыптастырады екен. Бұл қазақы тәсілмен де астасып жатыр. Адамды өз қолын өзіне тыңдата алуға баулиды. Сон-

дай ақ, сазбалшық денсаулыққа өте пайдалы. Балшықтың күшті антибактериялық қасиеті бар екенін білген, балшықтың құрамындағы радий элементі біздің ағзамыздан барлық зиянды заттарды шығарады. Сондықтан қазіргі кезде күнделікті тіршілікте әр адам табиғи ыдысты пайдаланғысы келері сөзсіз. Ал ғасырлар

қойнауынан жеткен қыштың жасырынған басқа да сырға тереңірек үңілу келешек еншісінде екені сөзсіз.

Жазира ТАУЕТОВА,
М.Тынышпаев атындағы тарихи-өлкетану музейінің бөлім меңгерушісі.

суд

МЕДИАЦИЯ В УГОЛОВНОМ СУДОПРОИЗВОДСТВЕ

БОЛЬШИНСТВО ЛИЦ, СЧИТАЮЩИХ, ЧТО ИХ ПРАВА КЕМ-ТО НАРУШЕНЫ, ОБРАЩАЮТСЯ ЗА ЗАЩИТОЙ В ПРАВООХРАНИТЕЛЬНЫЕ ОРГАНЫ И СУДЫ. НО НЕМАЛО И ТАКИХ, КОТОРЫЕ ПЫТАЮТСЯ УРЕГУЛИРОВАТЬ КОНФЛИКТ ИНЫМИ СПОСОБАМИ: СОВЕРШАЮТ САМОУПРАВСТВО, ПРИМЕНЯЮТ ФИЗИЧЕСКОЕ И ПСИХИЧЕСКОЕ НАСИЛИЕ И Т.П. ТАКИЕ МЕТОДЫ ЗАЩИТЫ СВОИХ ДЕЙСТВИТЕЛЬНЫХ ИЛИ ПРЕДПОЛАГАЕМЫХ ПРАВ НЕРЕДКО ГРАНИЧАТ С НАРУШЕНИЯМИ ЗАКОНА, И КАК СЛЕДСТВИЕ — ВЛЕКУТ УСТАНОВЛЕННУЮ ЗАКОНОДАТЕЛЬНОСТЬЮ ОТВЕТСТВЕННОСТЬ.

В целях создания для граждан и юридических лиц правовой основы для выбора способа разрешения возникшего спора (конфликта), в том числе и без обращения в соответствующие государственные органы, а также в целях упорядочения деятельности лиц, участвующих в урегулировании конфликтных ситуаций (медиаторов) 28 января 2011 года принят Закон Республики Казахстан "О медиации".

Медиация (от англ. mediation - посредниче-

ство) по своей сути означает содействие третьей незаинтересованной стороной двум или более другим в поисках соглашения в спорной или конфликтной ситуации.

Медиация — это внесудебный способ урегулирования споров, избираемый сторонами на добровольной основе, для достижения определенных целей.

В ходе уголовного судопроизводства медиация может применяться для достижения проце-

дуры примирения между обвиняемым (подсудимым) и потерпевшим по делам о преступлениях небольшой и средней тяжести, если иное не установлено законами Республики Казахстан.

Медиация не может применяться:

- если одной из сторон конфликта (спора) является государственный орган;
- если споры (конфликты) затрагивают или могут затронуть интересы третьих лиц, не участвующих в процедуре медиации, и лиц, признанных судом недееспособными;
- по делам о коррупционных и иных преступлениях против интересов государственной службы и государственного управления.

Закон предписывает, чтобы при проведении медиации соблюдались следующие принципы — добровольность; равноправие сторон медиации; независимость и беспристрастность медиатора; недопустимость вмешательства в процедуру медиации; конфиденциальность.

В ходе медиации проводить встречи как со

всеми сторонами одновременно, так и с каждой из сторон в отдельности и предоставлять им устные и письменные рекомендации по разрешению спора (конфликта); информировать общественность об осуществлении своей деятельности с соблюдением принципа конфиденциальности. Наряду с этим медиатор обязан:

- при проведении медиации действовать только с согласия сторон медиации;
- до начала медиации разъяснить сторонам медиации ее цели, а также их права и обязанности.

Медиация в ходе уголовного судопроизводства должна быть осуществлена в установленные уголовно-процессуальным законом сроки досудебного и судебного производства.

Нуржан КАДИРБЕК,
судья СМУС Алматинской области.

НОВОВВЕДЕНИЕ

ПРИМИРЕНИЕ В ОНЛАЙН РЕЖИМЕ

Как сообщает пресс-служба Алматинского областного суда, несмотря на сложившиеся обстоятельства и усиленный карантинный режим в стране, суды продолжают функционировать в условиях чрезвычайного положения, объективно разрешают все категории споров, кроме того, приводят к примирению родственников, соседей, друзей и бывших коллег.

Так, в Саркандском районном суде Алматинской области благоприятно разрешился спор по гражданскому делу.

Алпамыс и Дастан были хорошими друзьями, пока однажды их отношения не испортились из-за денежного долга Дастана, который в декабре 2016 года попросил у своего друга Алпамыса одолжить деньги в сумме 6 300 000 тенге. Условия возврата долга были оговорены в виде 50 тонн соей в срок не позднее 1 ноября 2017 года либо деньгами в размере 10 000 000 тенге. Между друзьями была составлена расписка. Но, к сожалению, должник не смог выполнить принятые на себя обязательства.

Пропустив длительное время, Алпамыс обратился в Саркандский районный суд с искомвым заявлением к ответчику о взыскании суммы долга. В ходе подготовки дела к судебному заседанию, между сторонами было заключено мировое соглашение, по условиям которого, ответчик обязался выплатить Алпамысу сумму долга в размере 10 000 000 тенге в срок до 1 ноября 2020 года.

Участники остались довольные принятым обоюдным решением, выразив слова благодарности, поскольку длительный спор был разрешен в кратчайшие сроки, не выходя из дома посредством мобильной видеосвязи с помощью мессенджера «Whats app».

Мы же в свою очередь признательны таким гражданам, что в период чрезвычайного положения приняли правильное разрешение спора путем мирового соглашения.

Определение суда не вступило в законную силу.

Ш. ХАМИТОВ.

РАВЕНСТВО

ГЕНДЕРНАЯ ПОЛИТИКА

Казахстан присоединился к важнейшим Конвенциям и Декларациям ООН и других международных организаций по правам женщин, что способствовало улучшению ситуации в сфере реализации политических прав женщин, преодолению скрытой и открытой гендерной дискриминации. Особенно важным с точки зрения реализации политических прав казахстанских женщин является присоединение страны к Конвенции ООН «О ликвидации всех форм дискриминации в отношении женщин», «О политических правах женщин», «О гражданстве замужней женщины». Также Казахстан подписал ряд актов Международной организации труда, касающихся прав женщин и детей.

Концептуальной базой гендерной политики в Казахстане является Концепция государственной политики улучшения положения женщин. Концепция определяет основные принципы, приоритеты и задачи гендерной политики в Казахстане. К задачам гендерной политики в Казахстане относятся: достижение сбалансированного участия женщин и мужчин во властных структурах; обеспечение равных возможностей для экономической независимости, развития своего бизнеса и продвижения по службе; создание условий для равного осуществления прав и обязанностей в семье; свобода от насилия по признаку пола. Концепция гендерной политики в Республике Казахстан рассчитана на современный период, а также на долгосрочную перспективу (до 2030 г.).

Будущее социальной сферы — реализация гендерной стратегии. Ее специфика заключается в создании условий межгендерного согласования, удовлетворяющего потребностям и интересам женщин и мужчин; в развитии соответствующих технологических средств, процедур, связанных с нормами и правилами гендерного равенства, обеспечивающих организацию социальных ресурсов трудового, образовательного, медицинского, защитного характера; в установлении международных стандартов гендерного равенства, встраивающих региональные институты и структуры в социальные процессы. Большая гибкость жизненного курса и жизненных стратегий предполагают, что гендерные отношения будут еще более модифицироваться, будут усиливаться профессиональная мобильность и сфера занятости.

Олег АНИСИМОВ,
судья Талдыкорганского городского суда.

• ГРАЖДАНСКИЙ ПРОЦЕСС

ЛИЦА УЧАСТВУЮЩИЕ В ДЕЛЕ

СТОРОНАМИ В ГРАЖДАНСКОМ ПРОЦЕССЕ НАЗЫВАЮТСЯ ЛИЦА, ОТ ИМЕНИ КОТОРЫХ ВЕДЕТСЯ ПРОЦЕСС, И МАТЕРИАЛЬНО ПРАВОВОЙ СПОР, КОТОРЫХ ДОЛЖЕН РАЗРЕШИТЬ СУД. В КАЧЕСТВЕ СТОРОН МОГУТ ВЫСТУПАТЬ ИНОСТРАННЫЕ ГРАЖДАНЕ, ФИРМЫ И ЛИЦА БЕЗ ГРАЖДАНСТВА. В КАЖДОМ ДЕЛЕ ГРАЖДАНСКОГО ПРОИЗВОДСТВА ВСЕГДА 2 СТОРОНЫ.

Истец — это лицо субъективные материальные права или охраняемые законом, интересы которого нарушены или оспариваются и в силу этого нуждаются в защите.

Ответчик — это лицо, которое привлекается к ответственности в связи заявлением истца о том что нарушены субъективные права или охраняемые законом интересы и является пассивной стороной в гражданском процессе.

Спорное материальное правоотношение — объект процесса по конкретному гражданскому делу, а его субъекты являются сторонами.

Каждый вправе в порядке установленными Гражданско-Процессуальным кодексом обратиться в суд за защитой нарушенных или оспариваемых прав, свобод или законных интересов. Способность иметь гражданские процессуальные права и обязанности признается в равной мере за всеми гражданами и юридическими лицами, являющимися субъектами материального права. Способность своими действиями самостоятельно осуществлять свои права и исполнять обязанности в суде принадлежит в полном объеме гражданам, достигшим материального права. Лицами участвующими в деле признаются стороны, третьи лица, прокурор, государ-

ственный органы, органы местного самоуправления, юридические лица и тд.

Лица участвующие в процессе имеют права знакомиться с материалами дела, делать выписки из них и снимать копии, заявлять отводы, представлять доказательство и участвовать в их исследовании лица участвующие в деле обязаны заявлять суду о действительных обстоятельствах дела и полностью правдиво, высказываться или представлять суду письменные документы, опровергающие факты, утверждаемые другой стороной. Стороны не могут запрашивать друг у друга документы, содержащие государственные секреты или иную охраняемую законом тайну. Стороной в гражданском процессе может быть государство, они т.е они стороны обладают равными правами, несут равные процессуальные обязанности.

Асель КАСЕНОВА,
главный специалист-секретарь
судебного заседания
Талдыкорганского городского суда.

СЕКРЕТАРЬ СУДЕБНОГО ЗАСЕДАНИЯ

ТРЕБОВАНИЯ

Секретарь судебного заседания должен знать действующее законодательство Республики Казахстан, следить за законодательными изменениями и тенденциями, иметь организаторские способности, умение анализировать, разрабатывать план определенных действий, грамотно распределять свое рабочее время, при этом быть собранным, ответственным и корректным. Ведь за защитой своих прав в суде зачастую обращаются люди, оказавшиеся в трудной ситуации из-за незнания своих прав или закона и зачастую секретарь суда является тем человеком, которого в первую очередь встречают граждане, прошедшие в суд, поэтому надлежит относиться уважительно и корректно к каждому посетителю суда.

В обязанности секретаря судебного заседания входит: работа с электронными базами данных, в частности с АИАС «Төрелік», «Әділет», подготовка

дела к слушанию, обеспечение необходимых мер для вызова в суд лиц, участвующих в деле, путем направления SMS-уведомлений и извещений. Непосредственно в день слушания дела секретарь судебного заседания проверяет явку вызванных участников процесса, исправность аудио-видео аппаратуры в зале заседания, так как судебные дела рассматриваются с применением аудио-видео фиксации, в процессе наблюдения за надлежащей работой фиксирующего оборудования, а по окончании обеспечивает запись файла на носители и его сохранности до сдачи дела в архив.

Судьи рассматривают гражданские, административные и уголовные дела, распределенные автоматизированным способом, которые отличаются своей специализацией. После их рассмотрения по существу секретарь судебного заседания оформляет дело для сдачи его в канцелярию: направляет или вручает участникам процесса копии судебных

актов, подшивает в хронологическом порядке документы, приобщенные в ходе слушания, протокол судебного заседания, судебные акты; составляет опись дела; направляет сторонам копии апелляционных жалоб (ходатайств), своевременно подготавливает к направлению дела на рассмотрение в апелляционную инстанцию; по вступлении решения либо приговора в законную силу выписывает исполнительные листы, которые ввиду интеграции информационных систем судебных и исполнительных органов, направляет электронным способом на исполнение, заполняет реквизиты в учетно-регистрационных карточках по программе «Төрелік», подготавливает к сдаче дела в ведомственный архив, выполняет другие действия согласно правилам ведения делопроизводства в судах.

Ляззат ОРЫНБЕКОВА
главный специалист-секретарь судебного заседания Талдыкорганского городского суда.

ПРАВА

ПОРЯДОК ПРЕДЪЯВЛЕНИЯ ИСКА

Предъявить иск — это значит обратиться в суд с заявлением, в котором должна содержаться просьба к суду о рассмотрении возникшего спора о праве. Однако, чтобы было возбуждено гражданское дело, недостаточно только подачи в суд искового заявления. Судья должен решить вопрос о принятии его к производству суда в соответствии с законом.

В новом ГПК расширен и изменен состав условий реализации права на предъявления иска.

Однако, практически форма и содержание искового заявления оставлены прежними, внесено изменение о том, что при подаче искового заявления в заявление должно быть указаны сведения о соблюдении досудебного порядка обращения к ответчику, если это установлено законом или предусмотрено договором.

По новому ГПК к исковому заявлению необходимо прилагать документ, подтверждающий об направлении ответчику или его представителю, третьим лицам копии искового заявления и приложенных к нему документов; документы, подтверждающие соблюдение досудебного порядка урегулирования спора, если этот порядок установлен законом или предусмотрен договором; ходатайства истца об истребовании доказательств, если доказательства находятся у ответчика или третьего лица; копии устава, свидетельства или справки о государственной регистрации (перерегистрации), если иск предъявлен юридическим лицом.

Предусмотрено, что в случае не соблюдения требований к форме и содержанию искового заявления, а также к требованиям по предоставлению документов, в частности документа, подтверждающего об направлении ответчику или его представителю, третьим лицам копий искового заявления и приложенных к нему документов; документа, подтверждающего уплату государственной пошлины; доверенности или иного документа, удостоверяющего полномочия представителя; документа, подтверждающего соблюдение досудебного порядка урегулирования спора, если этот порядок установлен законом или предусмотрен договором; иск подлежит возвращению.

Но при этом, следует учитывать, что исковое заявление по вышеуказанным основаниям подлежит возвращению, если будет установлена невозможность устранения недостатков на стадии подготовки дела к судебному разбирательству.

Встречный иск может быть предъявлен до окончания подготовки дела к судебному разбирательству. Течение срока об рассмотрении и разрешении дела, по которому подан встречный иск, исчисляется со дня окончания подготовки дела к судебному разбирательству по основному иску.

Самал КАЛИМОЛДИНОВА,
судья Талдыкорганского городского суда.

АЙМАҒЫ МЫҚТЫ ЕЛ – АЙБЫНДЫ ЕЛ!

ТОЛАҒАЙ ТАБЫСТЫ ТАЛҒАР

Тұмса табиғатымен, тегеуірінді спортшыларымен аты шыққан Талғар туралы таңнан-таңға айта беруге болады. Экономикасы да қарқынды дамып келе жатқан ауданның инфрақұрлым, әлеуметтік даму жағынан жеткен жетістіктері де мол. Осы орайда Талғар ауданы дене шынықтыру және спорт бөлімінің басшысы Аманжол Нұрмановты сөзге тарта отырып, сұхбат барысын аудан экономикасынан бастағанды жөн көрдік.

– **Талғар Алматымен іргелес жатқан аудан болғандықтан, оны экономикалық тұрғыдан дамуы өзге аудандарға қарағанда ілгері деп айтуға негіз бар шығар?**

– Сұрағыңыз орынды. Өткен жылы аудан еңбеккерлері 44 миллиард теңгенің өнімін өндіріп, өсім 21 пайызға өсті. Нақты индекс көлемі – 100,5 пайызды құрады. Инвестиция көлемі 67,5 миллиард теңгеге ұлғайып, табыс көлемі 6 пайызға артты. Оған ауданымызда 2 инвестициялық жобаның іске қосылуы оңды ықпалын тигізді. Оның бірі, Панфилов ауылындағы пластикалық гранула шығаратын жалпы құны 196 миллион теңгені құрайтын «Зето Эко» компаниясымен Талғар қаласындағы инвестиция көлемі 400 миллион теңгеге жобаланған «КазЛифт» зауыты. Құдай қаласа, биылғы жылы аудан орталығында медициналық жабдықтар жасайтын «Sintez-kz» кәсіпорны мен Қеңдала ауылында шарап және алма сусынын шығаратын өндіріс орны іске қосылмақ. Ауылшаруашылық саласында да табыс мөлшері жаман емес. 2019 жылы 52,4 миллиард теңгенің жалпы өнімі өндіріліп, нақты көлем индексі 103,2 пайызды құрады. 2797 ауылшаруашылық құрылымдарында 11 мыңнан астам адам жұмыспен қамтылған. Мұнымен қатар, аудан аумағында «Сыбаға», «Агробизнес-2020» бағдарламасы да ойдағыдай қолға алынды. Нәтижесінде 3,3 миллиард теңгеге төрт инвестициялық жобалар жүзеге асырылып, «Баймене», «Массари» серіктестіктері мен «Еңбек», пен «Баденко» шаруа қожалықтары іске қосылды. Биылғы жылы да мыңдаған адамды қамтыған 4 жоба іске қосылады деп күтілуде.

– **Шынында табиғат ана талғарлықтарға бар мейірімі мен шапағатын төге салған сияқты. Қай саласын көтерсекте, көз қуанарлық шаруаларға көңіл толады. Өңгіме ауанын туризмге бұрсақ. Себебі, тау шатқалдарының әр төбесі тұнып тұрған тарихтың өзі емес пе?**

– Дұрыс айтасыз. Ауданның әрбір тасы да көне тіршіліктен сыр тартып тұрғандай. Жер Жәннаты Жетісу жерінде өзінің табиғи тұрғыдан орналасуына байланысты облыс бойынша туризмнің орталығы болуына да толық негіз бар. Ұлттық табиғи паркі мен Алматы мемлекеттік табиғи қорығын айтпағанда биіктігі жағынан 5 мың метрден асатын «Талғар», «Нұрсұлтан», «Молодежний» мен «Амангелді» шыңдарының өзі ел назарын аударып отырған жоқ па? Сол сияқты Бүкіләлемдік ЮНЕСКО қорының тізіміне кірген Ұлы Жібек жолында тұрған тарихи ескерткіштеріміздің бірі «Талхиз» қалашығы да біздің ауданымызда орналасқан. Мұнда тұрғылықты халықтың көне өмірінен сыр шертетін тарихи ескерткіштер де көптеп кездеседі. Піл сүйегінен жасалған алты шахматтық мүсіндер де осы аймақтан табылды. Табылған құнды заттардың ішінде кезінде Қытайдан, Үндістаннан, Ираннан және басқа да жақтардан әкелінген бұйымдар да көптеп кездесуде. Өлі де жер қойнауынан талай құнды заттардың табылатыны да анық. Реті келіп тұрғанда Іле Алатауының шатқалында әлемдік стандарттарға сай келетін «Табаған» спорт және ойын-сауық кешені туралы да сөз қозғай кеткеніміз жөн болар. Кешен 2005 жылы салынды. Оған қажетті техникалық жабдықтар Австрия, Голландия және Ресейден жеткізілді. Аспалы жолды құрастыруды және карточкалық кіру жүйесін Ресей мамандары жүзеге асырды. 2006 жылы Алматы қаласының сноуборд пен экстремалды спорт түрлері федерациясының кубогі алғаш рет кешенде ойынатылды. 2011 жылы Алматыда өткен VII Қысқы Азия ойындарының екі түрі – фристайл мен сноубордта осы жерде өткенін мақтанашпен айта аламыз. «Табаған» сауықтыру кешенінде жергілікті, Бесқайнар ауылының жүздеген тұрғындары еңбек етеді. Статистикалық мәліметтерге сүйенсек, соңғы жылдары халыққа қызмет көрсететін туристік нысандардың саны 23-тен асқан. Сауықтыру лагері мен қатар 3 демалыс аймағы да көпшілік үшін қызмет көрсетеді. Оның ішінде 13 қонақ үй, 1 шипажай, 2 сауықтыру лагері, 3 демалыс аймағы бар. Бүгінгі күнде аудан көлемінде орналасқан барлық туристік объектілер, фирмалар, шипажайлар мен демалыс үйлері 1001,2 миллион теңге көлемінде туристік-сауықтыру ақылы қызметін көрсетті.

Талғар ауданы – Алматы облысының оңтүстігіне орналасқан. Жер аумағы 3,8 мың шаршы шақырымды алып жатыр. Халқының саны – 280 мың адам. Аудандағы 58 елді мекен 11 ауылдық округке және 1 қалалық әкімдікке біріктірілген. Өңірдің климаты жанға жайлы. Жазы ыстық, қысы суық. Өңірде Алматы ұлттық қорығы мен Іле Алатау мемлекеттік ұлттық табиғи паркі жұмыс істейді. Бүкіләлемдік ЮНЕСКО қорының тізіміне кірген Ұлы Жібек жолында тұрған тарихи ескерткіштердің бірі «Талхиз» қалашығы да осы жерде орын тепкен.

Бұл көрсеткішті ағымдағы жылдың аяғына дейін 1515,9 миллион теңгеге жеткізу жоспарланды.

– **Ендігі сөзді аудандағы спорт мәселесіне аударсақ. Аудандағы өлуге жуық спорт клубын айтпағанның өзінде, балалар мен жасөспірімдерге арналған спорт мектебінің саны бестен асатын көрінеді. Бұл да ауданның спорт сүйер қауымы үшін үлкен табыс деп есептеймін. Осы жағын кеңінен әңгімелеп берсеңіз?**

– Талғар ауданының дене шынықтыру және спорт бөлімі өңірдегі білім мекемелері, қалалық, ауылдық, округтердің әкімдері және спорт нұсқаушыларымен бірлесіп отырып, облыс пен аудан көлемінде өткізілетін спорттық шаралардың барлығына да белсенді қатысады. 2019 жылы ауданымыздың жалпы халқының саны 180 мың болса, оның ішінде бұқаралық спортпен шұғылданушылардың саны 60100-ге жетті. Бұл көрсеткіш аудан халқының 30 пайызын құрады деген сөз. Өткен жылы аудан тұрғындары облыстық әртүрлі деңгейде өткен 33 жарысына қатысып, ауданда ұйымдастырылған 106 іс-шараның жоғары дәрежеде өтуіне бір кісідей атсалысты. Президенттік тестілеу де өз деңгейінде өтті. Өткен жылдың қорытындысы бойынша, Президент тестілеуіне қатысқан азаматтардың саны 37800-ге жетті. Президенттік деңгейді 16 адам, ұлттық деңгейді 134 адам, бастапқы деңгейді 175 адам орындап шықты. Тұрғындар арасында салауатты өмір салтын насихаттау жұмыстары да тұрақты түрде жүргіліуде. Ауданымызда азаматтардың бұқаралық спортпен тұрақты түрде шұғылдануға, өздері қалаған спорт түрінен жоғары нәтижелерге жетулеріне толық мүмкіндік бар. Атап айтқанда, бүгінгі таңда аудан аумағында 242 спорттық құрылым халыққа қызмет көрсетеді. Оның ішінде: 3-станция, 2 – спорттық сауықтыру кешені, 9 – жүзу бассейні, 63 – спорт залы, 56 – спорт алаңдары, 6 – теннис корты, 4 – тау шаңғы трассалары, 1 – жабық хоккей алаңы, 5 –

спорт мектебі мен 24 спорттық объектілер жұмыс істейді.

– **Бір ауданның өзінде бес спорт мектебінің жұмыс істеуі өте қуанарлық әрі құптарлық. Осы мектептердің қол жеткізген табыстары мен бағындырған биіктері мол болар?**

– Талғар аудандық балалар мен жасөспірімдер спорт мектебінде 1409 оқушы жаттығып, 4 бөлім, 93 топ, 56 жаттықтырушы екек етеді. Мұнда спорттың 16 түрі қамтылған. Олар: таэквондо, қазақша күрес, еркін күрес, дзюдо, жеңіл атлетика, футбол, волейбол, баскетбол, грек-рим күресі, қол күресі, бокс, самбо, ушу-санда, джиу-джитсу, каратэ-до мен жекпе-жек. Өткен жылдың жаңа жыл қарсаңында облыс әкімі Амандық Баталовтың және Олимпиада ойындарының чемпиондары Жақсылық Үшкөмпіров, Ермахан Ибрайымов, Нұрбақыт Теңізбаевтың қатысуымен Талғар қаласында 180 орындыққа арналған дене шынықтыру-сауықтыру кешені ашылды. Аталмыш кешенде аудандық «Алмалы» балалар мен жасөспірімдер мектебінің тұсауы кесілді. Жаңа шаңырақта да жас жеткіншектердің қалауымен спорттың 15 түрі дүниеге келді. Бір ерекшелігі әдеттегі спорт түрлеріне жағамай волейболы, гандбол, садақ ату сияқты бөлімдер қосылды. Бүгінгі таңда спорт мектебіндегі 919 оқушы 36 оқытушы-жаттықтырушыдан тәлім-тәрбие беруде. Расында өзіңіз айтқандай әр мектептің өзіне тән жетістіктері баршылық. Додалы жарыстарда топ жарған чемпиондарымыз да жеткілікті. Мысалы А. Кивилев атындағы олимпиадалық резервтегі мамандандырылған балалар мен жасөспірімдер велоспорт мектебінің атақ-даңқын өз елімізде ғана емес, шетел мемлекеттері де танып үлгерді. Мектепте 27 жаттықтырушы-оқытушылар 577 жас спортшылармен жұмыс істейді. Бес оқытушының ҚР-ның еңбек сіңірген жаттықтырушысы деген атақ-дәрежелері бар. Осындай талантты, жанкешті жаттықтырушылардың арқасында

мектептің 6 спортшысы Халықаралық дәрежедегі спорт шебері атағын алса, 10 спортшымыз ҚР-ның спорт шебері, 100-ден астам жас ҚР-ның спорт шеберлігіне кандидаттар. Мұнымен қатар мектептің 12 спортшысы велоспорттан ҚР ұлттық құрама командасының мүшелері. Мектеп оқушылары жыл сайын әр түрлі дәрежедегі 30-дан астам аламан бәйгелерге қатысып, Қазақстан, Азия, Әлем чемпионаттарында жүлделі орындардан көрініп, алтыннан алқа тағып жүр. Атап айтқанда, өткен жылы Юрий Натаров ҚР Тас жолындағы велоспортының құрамында «Тур Алматы 2019» атты жарыстың жеңімпазы атанса, Сергей Паномарев – 2019 жылдың Азия чемпионы тұғырына көтерілді, осы жылы тамыз айында өткен 5-ші жазғы Спартакиада да жүлделі 3-ші орынды иеленді. Ол 2019 жылы тамыз айында Қытай мемлекеті Пекин қаласында өткен Тректе Кейрин түрінен 1-ші орынды иеленіп, алтыннан алқа тақты. Максим Налетов – 2019 жылы 2019 жылы ҚР-ның чемпионатының күміс жүлдегері болса, Евгений Федоров – 2018 жылы жастар арасындағы Олимпиада чемпионы, 2019 жылы Ташкент қаласында тас жолдағы велоспорттан жеке жарыста Азия чемпионы. «Тур Алматы 2019» біріншілігінің үздік шабандозы деген марапатқа ие болды. Светлана Пашенко – 2018 жылы ҚР-ның чемпионы, 2019 жылғы әйелдер арасындағы тас жолдағы велоспорттан ҚР Спартакиадасының жеңімпазы. Тректе ҚР-ның 5-жазғы Спартакиадасының чемпионы. Медисон топтық жарысында ҚР-ның чемпионы, жаөспірімдер арасында Олимпиада ойындарының топтық жарыстың жеңімпазы. Анастасия Шоповалова – 2019 жылы ҚР-сы чемпионатының жеңімпазы. Ал Крестина Титовская – командалық және жеке жарыстарда Азияның екі дүркін чемпионы биігіне көтерілсе, Александр Сафаров – олимпиадалық спрингте 2019 жылғы Азия чемпионатының қола жүлдегері, Вероника Мырксина - ҚР чемпионатының жеңімпазы. Міне осылай метептегі атақты спортшылардың тізімін жалғастыра беруімізге болады. Жалпы ауданымызда велоспорттың дамуына бар жағдай жасалып-ақ жатыр. Оның келешегі де зор. Нақтылай түссем, 2018 жылдың шілде айында Бесқайнар ауылдық округіндегі Ой-Қарағай шатқалында Орталық Азиядағы алғашқы «Лесная сказка» велопаркі ашылғанын көпшілік жақсы біледі. Велопарк трассалары заманауи тұрғыда көз тартарлық қызыл, жасыл, қара түстерімен әрленді. Ұзындығы 10 шақырымды құрайтын бұл велопаркте әлі талай чемпиондардың қанат қағып шығатынына да сенімдімін.

– **Аудандарыңызда ұлттық өнерге, оның ішінде ат спортының дамуына да ерекше көңіл бөлініп отырған сияқты, арнайы ат спортына арналған мектеп барынан хабардармыз?**

– Облыс және аудан әкімінің қолдауымен 2017 жылы мамыр айында Ұлттық және ат спорты түрлерінен мамандандырылған балалар мен жасөспірімдер спорт мектебі құрылды. Мектепте көкпар, аударыспақ, жамбы ату, теңге ілу, қазақ күресі, ат спорты, оның ішінде ат үйрету, кедегіден өту, қашықтыққа жарыстар, үш сайыс сияқты спорт түрлерін қамтиды. Қазіргі таңда барлығы 25 топтан тұратын 279 оқушыны 16 жаттықтырушы баптаиды. Сонымен қатар Алатау ауылдық округі Т. Рыскулов ауылындағы ат спорты кешенінде ұлттық спорт түрі «Шеген» спорты да қолға алынды. Бүгінгі күні бұл спортпен 65 бала тұрақты түрде шұғылданып отыр. Міне, осындай мектептері бар өңірімізде ұлттық спорттың қарыштап өсуі де заңдылық дер едім. Мысал ретінде 2019 жылы облыс әкімінің қолдауымен және ҚР Ұлттық спорт қауымындағының ұйымдастыруымен ауданымызда ат спортынан жастар арасында өткен І Азия чемпионатын айрықша атап өткеніміз орынды. Өңіріміздің Панфилов кентіндегі атшабарда көкпар, аударыспақ, теңге ілу және жамбы ату спортынан өткен біріншілікке Азияның бірқатар елдерінен жастар командалары қатысты. Алты күнге созылған чемпионатқа Қазақстан, Ресей, Қытай, Венгрия, Монғолия, Малайзия, Түркия, Өзбекстан, Тәжікстан, Ауғанстан секілді мемлекеттерден келген ең үздік 140 спортшы ат құлағында ойнап, өзара бақтарын сынады. Чемпионат қорытындысында «Көкпар» спортынан ҚР-ның құрама командасы жеңімпаз атанды. «Жамбы ату» спорты бойынша ҚР құрама командасының сапында Жамбыл облысының спортшысы Бабажан Бақдәулет І орынды жеңіп алды, Азия чемпионы атанды. Осы жетістіктерге қарап, аудан спорты қарқынды дамып жатыр деп айтуға толық негіз бар.

– **Сұхбатыңызға рахмет.**

Мәулетхан АҚСАНОВ, «Қазақ спорты» газетінің тілшісі.

ОНЫНШЫ СӨЗ

оны өзің жақсы асырай білесің бе? Білмейсің. Әуелі өз күнәңді өзің көтергеніңмен тұрмай, балаңның күнәсін тағы да ортақ боласың. Әуелі балаңды өзің алдайсың: «Әне, оны берем, міне, мұны берем» деп. Басында балаңды алдағаныңа бір мез боласың. Соңыра балаң алдамшы болса, кімнен көресің? «Боқта!» деп, біреуді боқтатып, «көпір – қияңқы, осыған тиімдерші!» деп, оны мазаттандырып, әбден тентектікке үйретіп қойып, сабаққа бергенде, молдаңның ең арзыған іздеп, хат таныса болады деп, қу, сұм бол деп, «пәленшенің баласы сені сыртыңнан сатып кетеді» деп, тірі жатпағандықпен жат мінез қылып, осы ма берген тәлімің? Осы баладан қауыр күтесің бе?

Және мал тілейсіңдер, неге керек қылайын деп тілейсіңдер? Әуелі, құдайдан тілемісің? Тілейсің. Құдай берді, бергенін алмайсың. Құдай тағала саған еңбек қылып мал табарлық қуат берді. Ол қуатты адал кәсіп қыларлық орынға жұмсаймысың? Жұмсамайсың. Ол қуатты орын тауып сарып қыларды білерлік ғылым берді, оны оқымайсың. Ол ғылымды оқыса, ұғарлық ақыл берді, қайда жібергеніңді кім біледі?.. Ерінбей еңбек қылса, түптілмей іздесе, орын тауып істесе, кім бай болмайды? Оның саған керекі жоқ. Сенікі – біреуден қорқытып алсаң, біреуден жалынып алсаң, біреуден алдап алсаң болғаны, іздегенің – сол.

Бұл – құдайдан тілеген емес. Бұл – абыройын, арын сатып, адам жаулагандық, тіленшілік. Хош, сүйтіп жүріп-ақ мал таптың, байдың. Сол малды сарып қылып, ғылым табу керек. Өзің таба алмасаң, балаң тапсын. Ғылымсыз ахирет те жоқ, дүние де жоқ. Ғылымсыз оқыған намаз, тұтқан ораза, қылған хаж, ешбір ғибадат орнына бармайды. Ешбір қазақ көрмедім, малды иттікпен тапса да, адамшылықпен жұмсаған. Бәрі де иттікпен табады, иттікпен айрылады. Бейнет, күйгі, ызасы – сол үшеуінен басқа ешнәрсе бойында қалмайды. Барында баймын деп мақтаны. Жоғында «маған да баяғыда мал бітіп еді» деп мақтанады. Кедей болған соң, тағы қайыршылыққа түседі.

Біреулер құдайдан бала тілейді. Ол баланы қылады? Өлсем орнымды бассын дейді, тымнан құран оқысын дейді, қартайған күнімде ырасын дейді. Осыдан басқасы бар ма?

Балам орнымды бассын демек не сөз? Өзіңнен
тқан дүние иесіз қалар дейсін бе? Қалған
иенің қамын сен жемек пе едің? Өліп бара
тқанда өзгеден қызғанып айтқаның ба? Өзгее
майтұғын сенің не қылған артықша орның бар
? Балаңың жақсысы – қызық, жаманы – күйік,
түрлі баларын біліп сұрадың? Дүниеде өзіңнің
еген қорлығың аз болды ма? Өзіңнің қылған
ттігің аз болды ма? Енді бір бала туғызып, оны
ит қылуға, оған да қорлық көрсетуге мұнша
е кұмар болдың?

Артымынан балам құран оқысын десең,
Әлікте өзіңнің жақсылық қылған кісің көп болса,
Ең құран оқымайды? Егер жаманшылықтың көп
болған болсаң, балаңның оқыған құраны сенің
және жеткізеді? Тірлікте өзің-өзің қылмаған
істің, өлген соң саған балаң кесіп қылып бере
ді ма? Ахирет үшін бала тілегенің – балам
сында өлсін дегенің. Егерде ержетсін десең,
ержетіп, ата-анасын тұзақтан құтқарарлық
қа қазақтан туа ма екен? Ондай баланы сендей
ең, сенің еліндей ел асырап өсірмек пе екен?

Қартайғанда асырасын десең, о да – бір бос. Әуелі – өзің қаруың қайтарлық қармаған емісің, жоқ па? Екінші – балаң мейірімді болып, асырлық болып туа ма, жоқ па? Үшінші – малың болса, кім асырамайды? Малың жоқ болса, қай асырау толымды болады? Баланың іш табарлық болары, мал шашарлық болары - да екі талай. Хош, құдай тағала бала берді,

КЕРЕК ДЕРЕК

Зімбір – қабынуға және бактерияға қарсы қасиеттерге ие өнім. Ол балғын түрінде де, ұнтақталған күйінде де дәрумендер мен микроэлементтердің көзі болып табылады. Зімбір тамырының жарамдылық мерзімі сақтау шарттарына қарай бір айдан екі жылға дейін өзгеріп тұрады. Бұл шығыс дәмдеуішінің пайдалы қасиеттерін ұзаққа дейін сақтаудың да өзіндік жолдары бар.

Зімбірді сатып аларда оның сыртқы
өіне мән беріңіз: тамыр тегіс әрі қатты,
қабығы жұқа болуы керек. Тамырда
рең қыртыстар мен қатты шығып тұрған
лшықтардың болмағаны дұрыс. Нерізі,
таша жуандықағы тамыр жас болып
еді. Балғын зімбір тамырын сақтауға

ЗІМБІРДІ ҚАЛАЙ САҚТАЙМЫЗ?

ең қолайлы жер – тоңазытқыш. Ол арнайы ауа өткізбейтін пакетте үш аптаға дейін сақталады. Егер арнайы пакет бол-

маса, оны қағаз майлыққа орап, содан соң пакетке салыңыз. Бұл кезде де зімбір бірнеше апта сақталады. Оны сақтаудың екінші әдісі – тазартылған балғын зімбір тамырын алкогольді бар құтыға салып қою. Алкогольді сусындардың ішінде арақ оның мін аса өзгертпейді. Зімбірдің пайдаланылуы сақталады.

Кепкен зiмбiр салынған пакеттi тоңазытқыш есiгiнде немесе ас үйдегi шкаф сөресiнде сақтай беруге болады. Бастысы, күн түспейтiн жер болуы керек. Сол кезде кепкен зiмбiр екi жылға дейiн өз қасиетiн жоғалтпайды.

Ұнтақталған зімбір тамыры ауа кірмейтін ыдыста жарты жылға дейін сақталады. Оны бөлме температура-сында ұстау керек және қақпағын тек қолданарда ашу қажет.

Зімбір тамырларының қабықтарын ашымай-ақ, контейнерге салып, мұздатқышқа қатырып қоюға болады. Бірақ мұздатылған зімбірдің дәмі сақталғанмен, оның пайдалы қасиеттері жоғалады.

пайдалы қасиеті мен дәмін аса өзгертпейді. Бұл әдіс арқылы зімбірдің пайдалы қасиеттері 2-3 айға дейін сақталады.

СӨЗ ЖОҚ

Алдаберген көшесі

Ақын Сара көшесі

Суретті түсірген: А. НАЗЫМ.

Құрылтайшы
"АЛМАТЫ-БОЛАШАҚ" АҚ

Редакция алқасының төрағасы - ЫРЫМ КЕНЕНБАЙ

Баспахана директоры
Бақберген ТҮКІБАЕВ

Бас редактор
Айтақын БҰЛҒАҚОВ

Кезекші редактор: А. НАЗЫМҰЛЫ

Редакция алқасы:

Сарби ӘЙТЕНОВА — редактордын орынбасары

Ақтанберді НАЗЫМҰЛЫ — тілші

Алина ГАТУНОК — тілші

Лина АЙДЫНҚЫЗЫ — тілші

Газет Қазақстан Республикасы
Мәдениет және ақпарат
министрлігінде
2007 жылғы 27 тамызда тіркеліп,
№ 8639-Г кәсіпшілігі берілген.

Газет аптасына бір рет, жұма күні шығады.
Жарияланған мақала авторларының пікірлері
редакция көзқарасын білдірмейді.
Жарнама мен хабарландырулардың мазмұны
мен мәтініне жарнама беруші жауапты.

Газет Талдықорған қаласы, Қабанбай батыр көшесі, 32 үйде
"Алматы-Болашақ" АҚ филиалы
"Офсет" баспаханасында басылады.

Редакция мекенжайы: 040000, Талдықорған қаласы,
Қабанбай батыр көшесі, 32-үй, екінші қабат.

Телефондары: 8(7282) 41-11-70, 41-11-42;
E-mail: alatau_offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru
Сайты: alatau.qazeti.kz

Газет 07.08.2000 жылдан бастап шығады.

Таралымы 5025
Тапсырыс № 366

Индекс 15534